

CARTEA NEAGRĂ

A RISIPEI BANILOR PUBLICI

ÎN REPUBLICA MOLDOVA

2022

CARTEA NEAGRĂ

A RISIPEI BANILOR PUBLICI

ÎN REPUBLICA MOLDOVA

2022

FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION For Freedom.
Moldova

CHIȘINĂU 2022

Coordonatori:

Petru Macovei
Sergiu Boghean

Redactor: Viorica Zaharia

Autori:

Andrei Bordian
Victor Moșneag
Anatolie Eșanu
Ion Preașcă
Natalia Zaharescu
Julieta Savițchi
Viorica Zaharia
Cătălina Grițco

Paginarea computerizată:

Angela Ivanesi

Chișinău 2022

Tipar: Bons Offices SRL

Lucrarea a fost publicată de către Biroul pentru România și Republica Moldova al Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate, cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Federale Germane, în cadrul proiectului „Dezvoltarea cooperării cu societatea civilă în țările Parteneriatului Estic și Rusia”. Fundația Friedrich Naumann pentru Libertate, dar și Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Federale Germane, nu sunt responsabile pentru conținutul publicației. Părerile exprimate în această publicație sunt exclusiv ale autorilor. Acestea nu reflectă obligatoriu opiniile Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate, dar nici ale Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Federale Germane. Această publicație poate fi reprodusă, stocată sau transmisă sub orice formă sau prin orice mijloace doar cu permisiunea scrisă a editorului. Întrebările referitoare la reproducerea în alte condiții decât cele prezentate trebuie adresate Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate la adresa: bucharest@freiheit.org

Federal Foreign Office

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Cartea Neagră a risipei banilor publici în Republica Moldova, 2022 / Andrei Bordian, Victor Moșneag, Anatol Eșanu [et al.]; coordonatori: Petru Macovei, Sergiu Boghean ; Biroul pentru România și Republica Moldova al Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate. – Chișinău : S. n., 2022 (Bons Offices). – 70 p. : fot.

Aut. indicați pe vs. f. de tit. – Apare cu suportul financiar al Min. Afacerilor Externe al Rep. Federale Germane. – 1500 ex.

ISBN 978-9975-166-33-1.

336.14:343.351(478)

C 27

CUPRINS

Cuvânt înainte	4
Finalul unui proiect transfrontalier la Cărpineni: 1,5 milioane de lei pentru panouri solare care „nu funcționează și nici n-au funcționat”	5
„Construcția agricolă” cu bazin și casă de locuit cu două niveluri de la marginea pădurii a unui fost deputat. În ultimii ani, prin scenarii similare, suprafața Fondului forestier s-a redus cu 5 hectare	12
Pandemia a trecut, dar neclaritățile legate de facilitățile fiscale pentru dezinfectanți au rămas	21
Grădiniță reparată din banii de la bugetul de stat – proiect politic al Partidului Șor. Subsol inundat, miros urât în baie și o firmă a unui exponent al partidului	28
După ani de abandon, șantierul școlii din Dubăsarii Vechi este revendicat de fostul președinte de colhoz	37
Păduri inexistente. În căutarea copacilor care NU au mai crescut	43
Dotat cu echipament de milioane de lei, iar în bănci – 50 de elevi în loc de 500. Controversele Colegiului de Inginerie de la Strășeni	51
Peste 3 milioane de lei și o finanțare din România, investite în zadar într-un stadion, la Soroca	58
Impactul investigațiilor din edițiile anterioare ale Cărții Negre	
Fabrica de pește din Pașcani a devenit funcțională, anunță autoritățile	67

CUVÂNT ÎNAINTE

„**Cartea Neagră a risipei banilor publici în Republica Moldova**”, ajunsă la a patra ediție, a devenit un instrument anual de radiografiere a modului cum sunt administrate resursele interne și, parțial, cele oferite Republicii Moldova pentru dezvoltare de către partenerii externi. În același timp, cartea, datorită vigilenței jurnaliștilor de investigație, își are rolul de „ochi de veghe” care fixează derapajele de la normele de transparență, integritate, bună guvernare și anunță astfel autoritățile că activitatea lor este urmărită în cele mai mici detalii și poate fi investigată la primul semn de neregulă.

Actuala ediție cuprinde câteva anchete din domenii care nu au mai fost abordate în edițiile anterioare – abuzuri cu terenuri din fondul forestier, neglijențe grave la gestionarea pădurilor tinere, scutiri fiscale uneori nejustificate, care generează ratarea veniturilor în buget, sau investiții în gol în instituții de învățământ cu deficit de studenți. Spre deosebire de edițiile precedente, când o parte din investigații se referea la construcția drumurilor și clădirilor, în acest an avem o orientare spre domenii ca ecologia, educația și chiar sportul.

Publicarea, în anii precedenți, a unor anchete în proiectul „Cartea Neagră” a impulsionat soluționarea problemelor semnalate și a generat măsuri de răspuns din partea autorităților, de aceea am decis să instituim rubrica „Impactul investigațiilor din edițiile anterioare”, în cadrul căreia vom urmări reacția decidenților. În ediția curentă rubrica include un articol despre fabrica de peleți din Pașcani, Criuleni, a cărei activitate a fost relansată în urma anchetei, după șase ani de stagnare, în pofida investițiilor semnificative cu bani publici din Japonia și Republica Moldova.

Acest proiect al Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate este, de asemenea, un sprijin pentru jurnalismul de investigație din Republica Moldova, prin care încurajăm reporterii, inclusiv tinerii jurnaliști, să facă anchete la standarde profesionale înalte și să ofere astfel, conținutului media general, o componentă de calitate.

SERGIU BOGHEAN,

Coordonator de proiecte
Fundația Friedrich Naumann pentru Libertate
Oficiul România și Republica Moldova

FINALUL UNUI PROIECT TRANSFRONTALIER

LA CĂRPINENI: 1,5 MILIOANE DE LEI PENTRU PANOURI SOLARE CARE „NU FUNCȚIONEAZĂ ȘI NICI N-AU FUNCȚIONAT”

ANDREI BORDIAN,
MOLDOVACURATA.MD, 24 octombrie 2022

Spitalul din comuna Cărpineni, raionul Hâncești, a beneficiat în anul 2015 de un grant european transfrontalier pentru instalarea unui sistem de panouri solare, care ar fi asigurat instituția cu apă caldă menajeră și ar fi diminuat astfel mărimea facturilor la energia electrică. Însă, cele 12 panouri de pe acoperiș, pentru care s-au cheltuit 1,5 milioane de lei, nu încălzesc astăzi nici măcar un litru de apă. Comisia care a recepționat lucrările insistă că panourile erau funcționale la momentul instalării, altfel membrii ei nu ar fi semnat actele. Directorul firmei care a executat lucrările spune că află din presă că sistemul de panouri ar fi defect și se oferă să meargă să verifice instalația dacă va primi o cerere oficială.

Instalarea panourilor solare la spitalul din Cărpineni este parte a proiectului „Energia – valoare transfrontalieră”, finanțat în proporție de 90% de Uniunea Europeană și gestionat de către Consiliul Județean Vaslui. Proiectul a fost implementat în anii 2013 – 2015, parteneri fiind consiliile raionale Hâncești și Leova, administrația orașului Ismail din Ucraina și Agenția de Dezvoltare Durabilă și Integrare Europeană a Euroregiunii „Dunărea de Jos”. Un proiect similar de folosire a energiei solare a fost implementat și la Spitalul din Leova. Acolo sistemul este funcțional.

ÎN ACTE, SISTEMUL ERA PERFECT LA MOMENTUL RECEPȚIEI

Instituția care a gestionat grantul pentru Spitalul din Cărpineni a fost Consiliul Raional Hâncești, care a primit 70 842 euro din proiect și a venit cu o contribuție proprie de 7 872 de euro. Cu bugetul total de 78 714 euro, echivalentul a 1,5 milioane de lei, Consiliul Raional Hâncești urma să instaleze pe acoperișul Spitalului Cărpineni 12 panouri solare pentru producerea apei calde.

La 3 iulie 2015, Consiliul a semnat cu „Climatec” SRL un contract cu valoarea de 897 593,23 de lei, pentru executarea lucrărilor „de

instalare a panourilor solare pentru producerea apei calde la Spitalul din Cărpineni”.

Din acte constatăm că lucrările au fost finalizate la 21 octombrie 2015, iar procesul-verbal de recepție a fost semnat de membrii comisiei de recepție finală a lucrărilor cu o zi mai devreme, pe 20 octombrie 2015. Respectiv, pe 28 octombrie, „Climatec” SRL a încasat suma de 897 593,23 de lei. Restul în jur de 600 de mii de lei din grant s-a cheltuit pe salariile angajaților, diurne, deplasări, mobilier, calculator, printer, materiale de promovare.

Președintele comisiei de recepție, **Constantin Vlas**, atunci vicepreședinte al raionului Hâncești, spune că la acel moment totul funcționa cum se cuvine și că a aflat recent din presă că sistemul staționează. El adaugă, de asemenea, că până în vara anului 2018, când și-a dat demisia, nu a avut nici un semnal din partea spitalului din Cărpineni că sistemul ar fi defect.

„O parte din specialiștii Consiliului Raional Hâncești au monitorizat mersul lucrărilor pe tot parcursul respectării cerințelor din caietul de sarcini. La finalizarea lucrărilor am mers în teren cu specialiștii desemnați pentru această comisie. În cadrul vizitei au fost prezentate toate instalațiile și a fost pus în funcțiune sistemul de producere a apei calde. În calitate de președinte al comisiei, am semnat actul de recepție finală a lucrărilor, după ce specialiștii și-au expus opinia și și-au trecut semnăturile pe acel act. Este important să menționăm faptul că lucrările au fost inspectate și de către partenerii de proiect de la Consiliul Județean Vaslui, dar și de Biroul Regional pentru Cooperare Transfrontalieră Iași, instituția care gestionează fondurile transfrontaliere. Dacă acest sistem ar fi fost nefuncțional, partenerii de proiect – Consiliul Raional Hâncești și Consiliul Județean Vaslui – erau pasibili de returnarea integrală a grantului”, declară Constantin Vlas.

Directorul de la acel moment al Spitalului, **Mihai Ciobanu**, își amintește că la început panourile funcționau, apoi s-ar fi constatat că nu furnizau energia necesară pentru asigurarea spitalului cu apă caldă. „Sau nu erau puse panouri îndeajuns, sau a ieșit din funcțiune utilajul... Fără să folosim cazangeria spitalului, nu aveam apă caldă destulă”, spune acum Mihai Ciobanu.

Alexandru Rezan, directorul firmei „Climatec” SRL, care a instalat panourile: „Sistemul de panouri solare a fost predat în stare absolut

funcțională prin semnarea proceselor-verbale de recepție finală. Ni se pare cel puțin straniu ca, după șapte ani de la darea în exploatare a obiectului, să aflăm despre această problemă prin intermediul presei”.

Mihai Ciobanu spune însă că a anunțat firma despre deficiențe, dar i s-a răspuns că „așa a fost proiectat și că au fost greșeli în proiect”, lucru infirmat de Alexandru Rezan: „Odată ce ar fi apărut dificultăți în gestionarea sau întreținerea sistemului, conducerea spitalului ar fi trebuit să se adreseze către «Climatec» SRL pentru soluționarea problemei. Până în prezent, nu a fost nicio adresare către noi, sub nicio formă”.

UN ANGAJAT ȘI O PACIENTĂ CONFIRMĂ CĂ SISTEMUL NU ÎNCĂLZEA APA

Un angajat al spitalului Cărpineni, care a insistat să-i păstrăm anonimul, ne-a spus : „Din câte țin eu minte, apa se încălzea de la cazane electrice. Dacă toate sălile de baie se foloseau de cazane, înseamnă că panourile n-au fost conectate. Deducția logică ar fi că ele nu erau funcționale”.

O activistă civică de la Cărpineni, **Nina Solonaru**, susține că panourile nu au funcționat de la bun început și că a semnalat acest fapt de mai multe ori: „Încă din 2015, când am revenit în localitatea noastră, am avut ocazia deseori să fiu internată chiar și câte o săptămână cu copiii în spitalul din comună. Aveam nevoie deseori de apă caldă pentru igienă, însă niciodată nu era. Întrebam asistentele din spital de ce nu era apă caldă, știind că sunt instalate panouri solare. Ele îmi spuneau că acestea nu funcționează și nici n-au funcționat de la bun început”.

Ea afirmă, de asemenea, că în anul 2019 spitalul risca să fie închis din cauză că nu a reușit să obțină certificatul de acreditare de la Agenția Națională pentru Sănătate Publică. Motivul – condițiile sanitare nu corespundeau normelor. „În acea perioadă a fost organizată o adunare la care au participat primarul, reprezentanți ai consiliului local, un parlamentar și mulți locuitori din Cărpineni revoltați de această situație. În toiul discuțiilor aprinse, primarul a spus că un motiv din care spitalul nu obține acreditarea este lipsa apei calde. Atunci, primarul a fost întrebat de ce spitalul nu are apă caldă dacă au fost cheltuiți bani pentru panourile solare, iar răspunsul m-a șocat: aceste panouri nu au funcționat niciodată pentru că la subsol, lucrătorii nu au unit

panourile cu rețeaua de apă, cu alte cuvinte, lucrul nu a fost dus până la capăt”, spune Nina Solonaru.

Astăzi, primarul **Ion Cărpineanu** afirmă contrariul, susținând că la început rețeaua cu panouri a funcționat, rezervoarele din subsolul spitalului având apă caldă.

„CRED CĂ A FOST O AFACERE DUBIOASĂ. LUCRUL NU A FOST DUS PÂNĂ LA CAPĂT”

Direcția Construcții, Gospodărie Comunală și Drumuri a Consiliului Raional Hâncești ne-a informat că „în afară de montarea panourilor, s-au făcut reparații în subsolul clădirii, s-a montat utilajul necesar (rezervoare pentru apă, pompe electronice, robinete de diferite diametre), a fost făcută conectarea cu centrala termică (rețea termică tur-retur cu o lungime de 40 m.)”. Direcția afirmă, la fel ca firma care a executat lucrările, că a aflat abia acum că sistemul ar fi ineficient: „Timp de trei ani după recepția instalațiilor, inspectorii de la Iași au venit cu verificări și instalațiile funcționau”.

Actualul director al spitalului, Iurie Frunze, care deține funcția de 4 ani, spune că în mandatul său sistemul nu a fost pus în funcțiune niciodată: „Ele-s numai instalate, dar de folosit nu le-am folosit niciodată. Nu că o tonă de apă încălzită nu am văzut, dar nici măcar un litru. Banii poate că s-au luat, dar lucrul nu s-a dus până la capăt. S-au pus doar semnăturile pe actul de recepționare a lucrărilor și gata. Nu se ocupă nicio firmă de panourile astea. Au fost lăsate așa, de izbeliște. Cred că a fost o afacere dubioasă. Lucrul nu a fost dus până la capăt”.

„Probabil că panourile ar fi funcționat bine și astăzi dacă personalul ar fi fost instruit cum să le gestioneze. Nu vor să se complice cu tehnologiile noi. Utilajul e utilaj, poate se mai defectează și trebuie de întreținut, nu e atât de simplu. Îmi pare rău că nu funcționează la moment. Spitalul aparține Consiliului Raional Hâncești și noi, ca primărie, nu putem interveni”, afirmă primarul Ion Cărpineanu.

„Modul de gestionare a sistemului este unul destul de simplu. Personalul responsabil de gestionare în perioada de predare-primire a obiectului a fost instruit. Dacă pe parcursul exploataării acestuia s-a schimbat personalul care avea nevoie de instruire, noi am fi făcut-o fără probleme dacă am fi fost solicitați”, susține Alexandru Rezan. El afirmă

că spitalul sau Consiliul Raional Hâncești ar trebui să solicite firmei să remedieze problema, iar specialiștii acesteia vor merge la fața locului „pentru a putea evalua situația”.

LA SPITALUL RAIONAL LEOVA „PANOURILE FUNCȚIONEAZĂ FOARTE BINE”

În 2016, în cadrul aceluiași proiect transfrontalier, de un grant european a beneficiat și Consiliul Raional Leova. La Spitalul raional Leova au fost instalate 18 panouri solare, care produc energie folosită la încălzirea apei menajere în blocul curativ nr.1.

Potrivit Mariei Dubceac, șefa Direcției Finanțe a Consiliului Raional Leova, cele 18 panouri produc 6 tone de apă caldă în 24 de ore. Costul proiectului a fost de 1 353 180 de lei, iar lucrările au fost executate de un alt agent economic decât cel de la Hâncești.

„Pacienții și lucrătorii sistemului medical se bucură de condiții de muncă îmbunătățite. Sistemul funcționează după parametrii și capacitatea stabilite în proiect”, susține Maria Dubceac.

Și Andrei Malășevschi, directorul spitalului raional din Leova, ne-a confirmat că „panourile funcționează foarte bine”, angajații și pacienții fiind mulțumiți de rezultatele proiectului.

EXPERT: „CU MICI INVESTIȚII, SISTEMUL AR PUTEA FI REPARAT ȘI REPUS ÎN FUNCȚIUNE”

Expertul în eficiență energetică Vladimir Ursu spune că un spital care are un astfel de sistem performant și nu-l folosește este doar în pierdere. Durata de viață a acestor panouri ar fi aproximativ 20 de ani. În opinia sa, cu mici investiții, sistemul de la spitalul din Cărpineni ar putea fi reparat și repus în funcțiune, mai ales acum, în plină criză energetică.

„Majoritatea sistemelor de acest tip au capacitatea de a se supraîncălzi. Dacă se face o pauză și nimeni nu ia apă caldă din sistem, acesta poate ieși din funcțiune. Iar peste o perioadă mai îndelungată, deoarece aciditatea în sistem se mărește, acesta începe să se deterioreze. Admit și posibilitatea instalării unui număr prea mic de panouri. Fiecare sistem este prevăzut pentru o anumită cantitate de apă. Dacă avem

nevoie de mai multă apă caldă, atunci se adaugă câteva panouri sau tuburi de date.

Cea mai mare problemă, în opinia mea, este aceea că nu avem oameni instruiți la instituția care gestionează instalația panourilor solare. Cel puțin o dată pe an trebuie să vină un responsabil de la compania care a instalat panourile ca să verifice presiunea în sistem și buna funcționare a utilajului. Dar acest lucru se face în baza unui contract adițional. Este cu mult mai ieftin să angajezi o companie care să întrețină panourile decât să arzi gazul sau să folosești electricitatea”, spune Vladimir Ursu.

„CONSTRUCȚIA AGRICOLĂ” CU BAZIN ȘI CASĂ DE LOCUIT CU DOUĂ NIVELURI DE LA MARGINEA PĂDURII A UNUI FOST DEPUTAT.

**ÎN ULTIMII ANI, PRIN SCENARIILE SIMILARE,
SUPRAFAȚA FONDULUI FORESTIER
S-A REDUS CU 5 HECTARE**

**VICTOR MOȘNEAG, ANATOLIE EȘANU,
ZIARUL DE GARDĂ, 10 noiembrie 2022**

O casă impunătoare, cu două niveluri, a fost proaspăt „plantată” în coasta pădurii de lângă satul Sociteni, Ialoveni, la nici 20 de km de capitală. De după gardul înalt se văd doar etajul superior al imobilului și vârfurile copacilor decorativi. Oficial acolo este o „construcție agricolă”. În realitate însă este moșia fostului deputat Nae-Simion Pleșca. Aici fostul ales al poporului se retrage departe de agitația orașului pentru a se relaxa în piscina și foișorul amenajate în curtea înconjurată de pădure. Un audit al Curții de Conturi susține că terenul care găzduiește acum proprietatea lui Nae-Simion Pleșca a fost „rupt” din Fondul forestier printr-un șir de tranzacții suspecte. După scenariile similare, în ultimii ani, Fondul forestier al Republicii Moldova a pierdut și alte terenuri, cu o suprafață cumulată de circa 5 ha. Cele mai multe dintre ele sunt amplasate în preajma Chișinăului, unde prețul unui ar de teren este de câteva mii de euro.

În martie 2013, Primăria Sociteni își autentifica la Cadastru dreptul de proprietate asupra unui teren aflat chiar la marginea pădurii care se întinde în partea de vest a localității. Trei ani mai târziu, pe 23 februarie 2016, Primăria vinde terenul în urma unei licitații lui Ivan Oprea, care, în acel moment, era comandant de pluton în cadrul Inspectoratului Național de Patrulare. După doar o săptămână, pe 1 martie 2016, Oprea îi vinde terenul lui Sorin Pleșca, fiul lui Nae-Simion Pleșca, în acel moment deputat în Parlamentul Republicii Moldova. Nae-Simion Pleșca ajunsese în Legislativ pe listele Partidului Liberal Democrat (PLDM), însă în ianuarie 2016 a părăsit fracțiunea PLDM și a susținut guvernul Filip al Partidului Democrat (PDM), la care a și aderat ulterior.

ACHIZIȚIA FAMILIEI PLEȘCA DIN 2016 - UN TEREN LA MARGINEA UNEI PĂDURI

În momentul în care a cumpărat terenul de la Sociteni, Sorin Pleșca avea 26 de ani și era angajat în calitate de inspector superior în cadrul Serviciului Vamal. Pentru întreg anul 2015 ridicase un salariu de 76 de mii de lei. Terenul apare și în declarația de avere pentru 2016 a

lui Sorin Pleșca, dar suprafața e mai mică decât cea actuală. Valoarea indicată a terenului era de 122 de mii de lei.

La o săptămână după ce a cumpărat terenul, Sorin Pleșca a ajuns în atenția presei pentru că l-a împușcat mortal pe fratele său mai mare. Ulterior, Sorin a fost de negăsit timp de două săptămâni. Inițial a fost pus sub învinuire pentru omor din imprudență, infracțiune care se pedepsește cu închisoare de până la 3 ani. Pe 26 mai 2016 urmărirea penală a fost însă încetată, iar în decembrie 2016, fără a avea experiență diplomatică, fiul deputatului a fost angajat în funcția de secretar III în cadrul Ambasadei R. Moldova la Ankara, Turcia. Din 2020 Sorin Pleșca lucrează la Ambasada R. Moldova în Canada.

Pe 20 noiembrie 2017, terenul de la Sociteni, cu o suprafață de 8,5 ari, a fost înregistrat la Cadastru pe numele firmei „Dansor-Agro Consult”, în care Sorin Pleșca deține o cotă-parte de 99,64%, iar restul de 0,34% aparțin unor firme fondate de tatăl său, Nae-Simion Pleșca.

2022: „O CONSTRUCȚIE AGRICOLĂ” CU IMOBIL DE LUX ȘI BAZIN

Pe 25 iulie 2019, la scurt timp după ce Nae Simion Pleșca pleca din Parlament, la Cadastru au fost înregistrate două construcții ridicate pe acel teren. Imobilele, care au suprafețe de 186 m.p și, respectiv, 51 m.p., aparțin, de asemenea, firmei „Dansor-Agro Consult”. Ambele sunt înregistrate ca având modul de folosință „construcție agricolă, agroindustrială”, fiind construite pe un teren care, oficial, are destinație agricolă. „Auditul are suspiciuni privind utilizarea conform destinației a acestor construcții”, se spune într-un raport al Curții de Conturi din decembrie 2021, prin care s-a verificat conformitatea administrării și gestionării Fondului forestier de către Agenția „Moldsilva”.

Imaginile captate din satelit arată că lucrările de construcție la acest obiect au început în 2018, când Nae-Simion Pleșca încă mai era deputat, iar fiul său, Sorin, lucra la Ambasada R. Moldova în Turcia. În 2019 cele două construcții erau deja ridicate, aveau acoperiș, dar lucrările nu erau încă finalizate și au continuat și în anii următori.

Acum, pe terenul agricol de la marginea pădurii se ridică o casă impunătoare, iar intimitatea locatarilor este asigurată de un gard din beton și lemn. Imobilul este complet finisat în exterior, iar curtea este

amenajată cu gazon și copaci ornamentali. În partea dinspre pădure a curții a fost construită o zonă de relaxare în aer liber, cu foisor și piscină.

Gospodăria fostului deputat este amplasată peste drum de ultimul rând de case din partea de vest a satului Sociteni și se extinde spre pădure. Vecinii, care au confirmat că acolo locuiește familia fostului deputat, spun că în acea zonă, în trecut, era o prisacă. „A privatizat primăria și pe urmă a vândut. Când am venit eu din armată, acolo era pădure. Pe urmă albinăria s-a desființat și ce-o făcut primarul acela care era...”, povestește un bărbat din Sociteni. „Din imaginile captate de pe portalul web geoportal.md, se observă că noii proprietari nu au respectat hotarele delimitate conform planului geometric, fiind ocupat abuziv teren din Fondul forestier de stat”, mai constatau autorii raportului Curții de Conturi.

PRIMARUL CARE E EVITAT SĂ DISCUTE LA SUBIECT: „A FOST LICITAȚIE, CE POT SĂ VĂ SPUN MAI MULT?”

Victor Goloman, primarul comunei Sociteni, pe care l-am întâlnit în fața primăriei, ne-a spus inițial că nu-și amintește despre tranzacția prin care terenul a ajuns în proprietatea familiei Pleșca și că lotul ar fi fost înstrăinat înainte ca el să ajungă primar. După ce i-am amintit că licitația s-a organizat în 2016, în perioada mandatului său, primarul ne-a anunțat că este ocupat și ne-a cerut să revenim mai târziu. L-am găsit ulterior doar la telefon, dar nici de această dată nu ne-a oferit detalii. „A fost licitație, ce pot să vă spun mai mult?”, a fost singura sa replică, apoi a închis, spunând că e ocupat. Ulterior nu ne-a mai răspuns la telefon. Primăria Sociteni deține, în proprietate, alte trei terenuri despre care Curtea de Conturi constata că s-au transformat, cu timpul, din Fond forestier în terenuri cu destinație agricolă.

PLEȘCA: O „CONSTRUCȚIE AGRICOLĂ, AGROINDUSTRIALĂ, ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII RAMUREI ALBINĂRITULUI”

Nae-Simion Pleșca a plecat din Parlament în urma alegerilor din februarie 2019, el fiind învins în circumscripția electorală nr. 30 de către deputatul Blocului ACUM, Dan Perciun, iar ulterior nu a mai candidat pe listele vreunui partid. Întrebat de ZdG despre tranzacția din 2016,

În urma căreia a obținut terenul pe care ulterior și-a construit o adevărată moșie, fostul ales al poporului a precizat că nu-și amintește foarte multe detalii din acea perioadă. „Eu nu cunosc istoria terenului. Nu se vând la licitație terenuri forestiere. Eu intuiesc că era teren agricol, de la administrația publică locală. Cum poți la licitație să vinzi teren forestier? Istoric nu cunosc ce-i acolo”, ne-a spus inițial Nae-Simion Pleșca. Ulterior și-a amintit și a precizat: „Acolo nu a fost pădure niciodată, din ceea ce cunosc eu. Istoric, acolo a fost prisaca satului, așa am înțeles”.

Întrebat despre cum a aflat despre vânzarea aceluia teren, fostul deputat, la fel, nu și-a amintit detalii: „Ce, nu știți? Când e licitație, se anunță, chestii. A participat cineva atunci. Am aflat, nu mai țin minte de unde, dar am aflat”.

Fostul deputat susține că pe terenul de la poalele pădurii, unde se înalță o casă cu bazin în curte, într-adevăr, ar fi o „construcție agricolă, agroindustrială, în contextul dezvoltării ramurii albinăritului. Dar a fost pandemia, chestii, dar asta e valabil să fie”. L-am întrebat dacă are albiți pe teritoriul proprietății sale. „Sigur, vrem să dezvoltăm chestiile astea” – ne-a răspuns. Cât despre banii cheltuiți pentru a construi imobilul, Nae-Simion Pleșca spune că ar proveni „de la agenția respectivă, de la firmă (care deține terenul și clădirile, n.r.). Acolo sunt mai mulți fondatori. Cam asta”. Ceea ce Nae-Simion Pleșca nu a precizat e că fondatorii la care acesta a făcut referire sunt tot firme ale familiei sale. **Alături de moșia familiei Pleșca este Fond forestier, arendat de alte familii cunoscute opiniei publice: Alexandra Usatîi, soția fostului ministru al Sănătății Andrei Usatîi, dar și Silvia Volosatîi, soția lui Boris Volosatîi, fost director al liceului „Gheorghe Asachi” din Chișinău, astăzi, deputat român, dețin câte un hectar de pădure în arendă.**

CURTEA DE CONTURI: „PRIN DECIZIILE CONSILIILOR LOCALE AU FOST REDUSE SUPRAFEȚELE FONDULUI FORESTIER CU 5 HA”

Conform informațiilor acumulate de auditorii Curții de Conturi, Fondul forestier a pierdut, după scenariile similare, și alte terenuri. În Raportul auditului conformității administrării și gestionării Fondului forestier de către Agenția „Moldsilva”, publicat de Curte la sfârșitul

anului 2021, se menționează că, în ultimii ani, prin „deciziile consiliilor locale, au fost reduse suprafețele Fondului forestier cu 5 ha”. „Neînregistrarea terenurilor Fondului forestier de stat în Registrul bunurilor imobile a determinat fragmentarea și însușirea acestora în mod arbitrar de către persoanele terțe”, nota Curtea de Conturi.

În urma examinării datelor din Banca centrală de date a cadastrului bunurilor imobile și hărților cartografice, echipa de audit a Curții a identificat 17 terenuri din cadrul Fondului forestier care au fost asimilate de Administrația Publică Locală (APL), în majoritatea cazurilor fiind modificat modul de folosință al acestora. Ele au devenit cu destinație „agricolă” sau „pentru construcții”. Patru terenuri continuă să fie în proprietatea APL-urilor, altele 13 însă au ajuns în proprietate privată, la fel ca terenul pe care acum se înalță moșia lui Nae-Simion Pleșca.

SITUAȚII SIMILARE, DOAR CĂ FĂRĂ CONSTRUCȚII, ȘI ÎN ALTE LOCALITĂȚI

„Auditul atenționează asupra faptului că 9 din 17 terenuri excluse din Fondul forestier au fost supuse mai multor tranzacții imobiliare, pentru a crea iluzia de bună credință a proprietarilor finali”, se spune în raport, iar documentele cadastrale consultate de ZdG confirmă acest lucru. Așa s-a întâmplat cu mai multe terenuri de la marginea pădurii Durlești, amplasate în preajma cartierului select „Poiana Domnească”. Aceste terenuri, cu deschidere la traseul M1 Chișinău – Leușeni, au fost supuse unui șir de tranzacții, fiind acum la al treilea sau chiar al patrulea proprietar. Pe două dintre aceste terenuri, în 2021 și 2022, Consiliul Orășenesc Durlești a permis „amplasarea caselor colective de locuit cu regimul de înălțime pe verticală S+P+2E+Etaj retras”. La începutul lunii noiembrie curent, terenul era deja înconjurat cu un gard temporar, dar lucrările de construcție încă nu demaraseră.

Două dintre terenurile din pădurea Durlești excluse din Fondul forestier au ajuns în proprietatea lui Mihail Gofman, care pe atunci era șef adjunct al Serviciului Prevenire și Combatere a Spălării Banilor din cadrul CNA. În aceeași pădure, Gofman are și câteva parcele de pădure luate în arendă de la „Moldsilva”. De altfel, și casa familiei Gofman se află în aceeași zonă, în cartierul „Poiana Domnească”.

Mihail Gofman susține că a cumpărat terenurile de la persoane fizice. „Care este problema? Acolo era teren pentru construcții când am cumpărat. Sunt niște jocuri că cineva încearcă să facă nu știu ce și nu știu cum. Din câte cunosc eu și m-am documentat, nu era acolo niciun fond forestier”.

LUPTA PENTRU UN HECTAR DE FOND FORESTIER DE LA „POIENIȚA VESELĂ”

Pentru unele terenuri din Fondul forestier, lupta încă este în toi. Auditul Curții de Conturi a constatat că în perioada verificărilor, un teren împădurit, cu suprafața de un hectar, amplasat la circa 10 km de coasta capitalei, chiar lângă traseul Chișinău-Hâncești, în sectorul de pădure numit „Poienița Veselă”, era trecut ca teren „agricol”. Bunul imobil este în proprietatea Primăriei Ruseștii Noi, însă a fost dat în arendă de către Agenția „Moldsilva”, până în 2037, Ecaterinei Beșliu-Basoc, care, din 2003, este șefa Serviciului Relații Funciare și Cadastru din cadrul Consiliului Raional Ialoveni.

Auditorii Curții au stabilit că la 30 septembrie 2021 au fost operate modificări la capitolul „modul de folosință”, înscrierea „agricol” fiind substituită cu „fond forestier”, însă au precizat că nu există „nota-raport a persoanei responsabile din cadrul Serviciului Cadastral Teritorial Ialoveni care ar consemna neconformitatea datelor înscrise în registrul bunurilor imobile. Auditul exprimă suspiciuni privind veridicitatea și corectitudinea datelor care au stat la baza înregistrării primare a bunului imobil”.

Fiind fond forestier, terenul nu poate fi înstrăinat, iar pe el, oficial și legal, nu poți construi decât clădiri ușor demontabile. Obținerea statutului de teren agricol însă deschide calea spre construcții capitale, „agroindustriale”, așa cum s-a întâmplat în cazul lui Nae-Simion Pleșca.

PRIMARĂ: „S-A LUCRAT INSISTENT LA ACEASTĂ ÎNTREBARE, ÎNSĂ NU AU CĂPĂTAT NICIO SEMNĂTURĂ DIN PARTEA MEA”

Valentina Meșină este primara comunei Ruseștii Noi de trei ani. Ea spune că în această perioadă au fost mai multe încercări de a

prelua acest teren sau de a-i schimba destinația. „Încercări au fost mai multe. Eu îmi dau seama despre ce teren e vorba. Au fost așa încercări, dar noi tot timpul am respins tot ce a fost legat de „Poienița Veselă” și nu doar despre acest teren. Timp de trei ani nimeni nu a putut să facă nimic acolo, de când sunt eu în funcție, pentru că eu am respins orice încercare de a efectua niște schimbări, mai ales acolo unde se solicita și semnătura primarului. Din motiv că eu nu am venit la întâmpinare, au mai fost și încercări cu sătenii, cu vecinii noștri, dar până la urmă am ținut poziția. Nimeni nu a putut să facă nimic. Sigur, dacă s-ar trece în teren agricol, ar fi mai ușor acolo de construit”, constată primara, care precizează că „s-a lucrat insistent la această întrebare, însă nu au căpătat nicio semnătură din partea mea”.

Primara este nemulțumită de faptul că deși terenul pe care este amplasată pădurea aparține, oficial, Primăriei Ruseștii Noi, localitatea nu beneficiază de niciun ban de pe urma arendeii Fondului forestier, toți banii ajungând la Agenția „Moldsilva”.

**PERSOANA CARE DEȚINE TERENUL ÎN ARENDĂ:
„EU AM VORBIT COLEGIAL CU CEI DE ACOLO ȘI LE-AM ZIS
CĂ O SĂ VINĂ VREMEA CÂND O SĂ RĂSPUNDEȚI”**

La rândul său, **Ecaterina Beșliu-Basoc**, cea care deține în arendă, până în 2037, acel hectar de teren împădurit, susține că nu cunoaște cine se află în spatele încercărilor de a prelua terenul și de a-i schimba destinația. „Eu am cunoscut cu vreun an în urmă despre asta. De ce s-au făcut lucrurile astea eu nu înțeleg. Eu am contract de arendă cu „Moldsilva” din 2008, achit anual conform contractului. Cine acolo e cointeresat sau nu-i cointeresat, nu cunosc. Pentru mine nu e niciun interes. Acolo e fondul silvic de stat, nu al Primăriei Ruseștii Noi. De ce s-a făcut așa, cred că trebuie de întrebat la Serviciul Cadastral Ialoveni”, ne-a spus Ecaterina Beșliu-Basoc, care susține că terenul și pădurea ar trebui să fie gestionate de „Moldsilva”, nu de primărie. „Eu nu am acces acolo. Eu am vorbit colegial cu cei de acolo (Departamentul Cadastru Ialoveni, n.r.) și le-am zis că o să vină vremea când o să răspundeți. Nu mai contează cu cine am vorbit. Eu nu am acces acolo ca să mă bag acolo ca să schimb. Eu lucrez la Consiliul Raional, dar Serviciul Cadastral Teritorial Ialoveni e altceva, e în componența Agenției Servicii Publice,

în Departamentul Cadastru. Eu pot doar să mă uit. Nu știu cine își dorește terenul. Eu când l-am luat, nu avea nimeni dorință. Acum, cineva cred că are interes acolo”, consideră **Ecaterina Beșliu-Basoc**.

Grigore Cravenco, șeful Serviciului Cadastral Teritorial Ialoveni, care a fost detașat în această funcție din acest an, ne-a informat că, de când conduce instituția, nu a primit solicitări de la vreo instituție de stat pentru a clarifica statutul terenului cu suprafața de un hectar din preajma pădurii „Poienița Veselă”. El a menționat totodată că în această perioadă nu există anchete în derulare prin care să fie examinată problema menționată în raportul Curții de Conturi.

CE PREVEDE CODUL SILVIC ȘI CE ZICE „MOLDSILVA”: „ACEST PUNCT NU ESTE INDICAT ÎN RECOMANDĂRI”

Legea interzice reducerea și fragmentarea suprafețelor Fondului forestier. Se admite diminuarea suprafețelor Fondului forestier doar în cazuri excepționale, pentru prevenirea sau lichidarea consecințelor calamităților naturale, catastrofelor și avariilor tehnogene, precum și pentru soluționarea problemelor ce vizează securitatea statului, construcția obiectelor de menire specială: drumuri publice naționale, linii de transport de energie electrică de înaltă tensiune, conducte de gaze sau petrol. Scoaterea definitivă a terenurilor din Fondul forestier, cu sau fără tăieri rase, se permite numai în baza unei hotărâri de Guvern, adoptată în condițiile legii, se menționează în Codul Silvic al R. Moldova.

Responsabili din cadrul Direcției economice, financiare, evidență contabilă și patrimoniu din cadrul Agenției „Moldsilva” ne-au anunțat că aspectul invocat în raportul Curții de Conturi, prin care se precizează modalitatea prin care Fondul forestier a pierdut în ultimii ani circa 5 ha de pădure, nu a fost examinat de către instituție. „După cum am verificat, acest punct nu este indicat în recomandări. El este doar în raport. Noi am făcut un plan de acțiuni în urma recomandărilor și toate sunt în curs de execuție. Termenul este sfârșitul anului 2023”, ne-au transmis reprezentanții „Moldsilva”.

PANDEMIA A TRECUT, DAR NECLARITĂȚILE LEGATE DE FACILITĂȚILE FISCALE PENTRU DEZINFECTANȚI AU RĂMAS

ION PREAȘĂ,
MOLD-STREET.COM, 10 noiembrie 2022

La începutul pandemiei Covid-19, în primăvara anului 2020, autoritățile au oferit facilități fiscale unui grup de companii pentru producerea de dezinfectanți și geluri antibacteriene. Valoarea scutirilor de taxe a fost evaluată de Curtea de Conturi la aproape un miliard de lei. Tot Curtea susține că, în același timp, unele companii beneficiare de aceste facilități fiscale ar fi achitat impozite de doar câteva mii de lei la bugetul statului. Pe de altă parte, companiile beneficiare spun că situația reală e diferită de cea din Raportul Curții de Conturi, iar documentarea noastră a scos la iveală o comunicare defectuoasă între unele instituții statale, fapt care generează erori în evidențele acordării facilităților fiscale și interpretări ambigue.

NEVOIE URGENTĂ DE DEZINFECTANȚI

În martie 2020, în momentul în care în Parlamentul a declarat starea de urgență în Republica Moldova, autoritățile practic nu erau pregătite pentru a face față pandemiei de Covid-19.

În țară era lipsă nu doar de medicamente necesare pentru tratamentul acestei infecții, teste sau elementarele măști medicinale, dar și de dezinfectanți. Dacă medicamentele și echipamentele medicale în cea mai mare parte trebuiau importate, în cazul dezinfectanților și gelurilor antibacteriene, materia primă, adică alcoolul etilic nedenaturat, era suficient în țară. Cererea pentru dezinfectanți era foarte mare și unii producători locali de alcool, pe lângă o creștere a vânzărilor interne, au și exportat volume mari, obținând venituri bune.

SCUTIRI LA PLATA ACCIZELOR OFERITE FĂRĂ VREO COORDONARE

De regulă, la începutul fiecărui an, Guvernul, la propunerea Ministerului Sănătății și Ministerului Agriculturii, aprobă o listă a companiilor cu specificarea cantităților de alcool etilic nedenaturat destinat industriei farmaceutice și utilizării în medicină, care este scutit de acciz.

Așa s-a întâmplat și în 2020, Guvernul a adoptat în luna februarie o decizie prin care șapte instituții și companii obțineau dreptul la utilizarea în scopuri medicinale a 23.584,4 decaltri de alcool etilic nedenaturat, fără plata accizelor.

După declararea stării de urgență, pe 26 martie, Comisia pentru Situații Excepționale, prin Dispoziția nr. 6, decide că, pe perioada stării de urgență, alcoolul etilic nedenaturat de la poziția tarifară 220710000, destinat utilizării pentru produsele antiseptice (dezinfecțanți, biacizi și cosmetice antibacteriene), este scutit de plata accizelor în limita volumului stabilit de Ministerul Finanțelor, la cererea depusă de către agentul economic. Peste 10 zile însă CSE abrogă această decizie.

Așa că de acodarea acestor facilități s-a ocupat Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA), condus în acea perioadă de socialistul Ion Perju. Mai exact – o comisie specială instituită printr-un ordin al Ministerului încă din 26 decembrie 2017, care examina cererile agenților economici și decidea ce companie și ce volum de alcool poate fi scutit de accize. Auditorii Curții de Conturi susțin că analiza documentelor prezentate de Ministerul Agriculturii „relevă că dacă la unele solicitări ale agenților economici adresate MAIA privind scutirea de plata accizului erau anexate anumite documente justificative, la altele în general lipsesc fundamentările respective”.

„Mai mult decât atât, la unele solicitări au fost anexate documente justificative precum că alcoolul etilic va fi utilizat pentru curățirea geamurilor, ceramicii, aragazelor și altor produse care nu fac parte din categoria celor cosmetice și de parfumerie. În pofida faptului că toate solicitările au fost examinate de membrii unei comisii, această activitate poartă un caracter formal, avându-se în vedere că nu au existat obiecții pe marginea corectitudinii solicitării facilității”, constată Curtea de Conturi.

Într-un răspuns pentru **Mold-Street.com**, administrația Ministerului Agriculturii arată că în acea perioadă, comisia examina cererile înaintate de companii și, în baza materialelor prezentate, „erau stabilite volumele de alcool etilic și fixate într-un proces-verbal, iar lista agenților economici și cuantumurile de alcool etilic nedenaturat stabilite erau transmise Serviciului Fiscal de Stat spre coordonare”.

„În acest fel, de către comisie au fost stabilite volumele de alcool etilic pentru următorii agenți economici: anul 2020: SA Viorica-Cosmetic, SRL

Viantic International, SRL RoditalLux, Ekokemika SRL, Ros Cosmetic SRL, SRL MC Pharmaceuticals, Farmaco SA, SRL Marigold, Magichim SRL, Spirits and Distilled Trade SRL, SRL Catol Lux, SRL Quadro-Service, SRL Golub Stil, SRL Chemix Grupp și SRL Leonardo Cellars; anul 2021: SRL Rodital-Lux, SA Viorica-Cosmetic, Farmaco SA, SRL Catol Lux, SRL Chemix Grupp, SRL Leonardo Cellars, Ekokemika SRL, SRL Viantic International, Ros Cosmetic SRL, SRL MC Pharmaceuticals, Magichim SRL și Depofarm SRL”, explică Ministerul Agriculturii fără a oferi detalii despre cantitățile de alcool.

Curtea de Conturi a constatat că de fapt nu a existat nicio coordonare și nicio listă a companiilor beneficiare, iar procesul de comunicare între MAIA și Fisc referitor la acordarea scutirii de accize la alcoolul etilic nedeenaturat a fost unul defectuos.

Potrivit Curții de Conturi, pe parcursul anului 2020, ministerul a remis 12 scrisori în adresa Serviciului Fiscal, prin care a solicitat acordul privind scutirea de accize în valoare de 666,6 milioane lei, pentru 15 agenți economici implicați în fabricarea produselor de parfumerie și cosmetică.

„Verificările de audit atestă că nu toate scrisorile Ministerului au fost înregistrate la SFS și coordonate în modul stabilit. Astfel, la 26.03.2020 MAIA a remis în adresa SFS, prin intermediul Serviciului managementul documentelor, scrisoarea cu nr.25-82/1635, prin care a solicitat coordonarea scutirii de acciz pentru un volum de 465.400 decaltri de alcool etilic nedeenaturat, în sumă totală de 466,1 milioane lei, acordate la 6 agenți economici”, se arată în raportul de audit.

Este vorba despre companiile MC Pharmaceuticals – 11.500 decaltri (dal), Viorica Cosmetic SA- 440 000 dal, Marigold – 6.300 dal, Magichim – 600 dal, Farmaco – 5.000 dal și Spirits and Distilled Trade – 2.000 dal.

Acum cele două instituții încă clarifică ce s-a întâmplat și de ce nu a existat o comunicare în acest sens.

CIRCA UN MILIARD DE LEI SCUTIRE LA PLATA ACCIZELOR

Dar semnele de întrebare nu se termină aici. Comisia specială instituită de Ministerul Agriculturii nu avea un suport juridic pentru a oferi astfel de facilități fiscale. În perioada 2020 – septembrie 2021 nu a existat un act normativ elaborat și aprobat de minister referitor la procesul

de primire a solicitărilor de la agenții economici, de examinare și adoptare a deciziilor privind volumul de alcool etilic nedenaturat scutit de plata accizelor, modului de raportare a utilizării alcoolului etilic nedenaturat.

Abia în luna septembrie 2021 a fost aprobat pentru prima dată Regulamentul cu privire la stabilirea cuantumului de alcool etilic nedenaturat, destinat utilizării în industria de parfumerie și cosmetică, scutit de plata accizelor (Ordinul MAIA nr. 8 din 09 septembrie 2021). În baza acestui Regulament, a fost formată Comisia de examinare a cererilor înaintate de agenții economici, aprobată prin Ordinul MAIA nr. 22 din 5 octombrie 2021, care include reprezentanți ai MAIA și câte un reprezentant al Fiscului, Vamei, ANSP și ANSA.

Cu toate acestea, fără a dispune de reglementări și fără o claritate vizavi de funcționalitatea procesului de acordare a scutirilor, în perioada anilor 2020-2021, MAIA a recepționat de la agenții economici solicitări privind scutirea de accize în valoare totală de circa 1,06 miliard de lei.

În urma examinării solicitărilor, au fost acceptate înlesniri în valoare totală de 896,1 milioane lei, inclusiv în anul 2020 – de circa 666 milioane lei, și în anul 2021- de 229,5 milioane lei.

Din datele Curții de Conturi rezultă că în anul 2020, cuantumul scutirii acordate de MAIA a crescut de 24 ori față de anul 2019, iar în anul 2021, deși trendul a fost unul descendent comparativ cu 2020, totuși, față de anul 2019, a fost de 8 ori mai mare.

O SINGURĂ COMPANIE – 83% DIN VOLUM

Datele Curții de Conturi analizate de **Mold-Street.com** relevă că de exemplu în 2020 circa 83% din toată cantitatea de alcool nedenaturat scutită de acciză a revenit companiei Viorica Cosmetic SA, care face parte din grupul Daac Hermes controlat de Vasili Chirtoca, în acea perioadă consilier municipal Chișinău din partea socialiștilor. Cota acestei companii a fost de circa 5 ori mai mare decât ale celorlalte 14 companii ce au beneficiat de aceste facilități fiscale, arată raportul Curții de Conturi.

Într-un răspuns pentru Mold-Street.com, administrația Viorica Cosmetic SA neagă informația Curții de Conturi precum că ar fi beneficiat de asemenea facilități fiscale, susținând că acestea ar fi fost în realitate de aproape 11 ori mai mici. „SA Viorica Cosmetic a beneficiat de facilități doar în limita volumului de alcool nedenaturat utilizat în

procesul de producere ce a constituit doar 9,3% (51.311 dal) din cantitatea totală, cu o valoare estimativă a accizelor în sumă de 51,85 milioane lei”, se arată în răspunsul semnat de **Marin Macari**, directorul executiv al Viorica Cosmetic SA.

FACILITĂȚILE AU FOST DOAR PE HÂRTIE?

Răspunsuri aproape identice am primit și de la alte companii. Astfel MC Pharmaceuticals SRL, care a primit o cotă de circa 27.000 de decaltri de alcool nedenaturat (circa 4% din total) susține că a utilizat doar 3.515 decaltri, sau 13% din cotă.

„Dezinfectantul procurat de firmele din Republica Moldova nu a fost comercializat în cantitate prognozată și ulterior au fost efectuate returnări de marfă spre **MC Pharmaceuticals SRL**, în sumă de 416.151,6 lei fără TVA”, explică administrația companiei. Totodată ea menționează că și clienții din România au procurat doar 10% din cantitatea contractată de dezinfectant.

Administrația companiei **Chemix Grupp** afirmă că s-a adresat la Ministerul Agriculturii pentru stabilirea volumului anual de alcool etilic nedenaturat fără acciz, solicitând o cantitate de circa 8.092 decaltri, dar fiind oferită o cotă de 6.000 decaltri. Totuși, Chemix Grupp SRL spune că a achiziționat doar o cotă în valoare de 2.959,91 dal, adică jumătate din cantitate, care a fost utilizată exclusiv pentru producția de antiseptice.

„De altfel, conform cerințelor Ministerului Agriculturii, la primirea unei cote, agentul economic este obligat să depună, până la sfârșitul lunii ianuarie a anului următor, un raport privind cheltuielile cu alcoolul fără accize la biroul fiscal, precum și către Ministerul Agriculturii. Ceea ce am făcut în timp util, iar informația este disponibilă la instituția responsabilă. Mai mult, în luna august 2022, am avut o inspecție de la Inspectoratul Fiscal privind consumul cotei primite de alcool fără accize în luna august, în urma căreia s-a constatat că cota primită a fost utilizată corect, conform destinației”, se arată în răspunsul **Chemix Grupp**.

Totodată companiile neagă și faptul că au achitat impozite mai mici, deși au beneficiat de scutiri la plata accizelor în valoare de milioane lei și susțin că acum nu mai beneficiază de astfel de facilități fiscale.

„Conform legislației în vigoare, scutirile de plata accizelor la procurarea alcoolului nedenaturat se aplică conform art.124 al.16 și nu pot

fi comparate cu alte impozite și taxe defalcate de agenții economici în buget. În cazul dat, este necesar de menționat, că pentru anul 2020, Viorica Cosmetic SA a achitat taxe și impozite în mărime de 18.787,20 mii lei, mai mult decât cel prezentat în raportul Curții de Conturi (12,28 milioane lei n.r.). În afară de aceasta, Viorica Cosmetic SA nu a beneficiat de facilitățile totale prevăzute pentru cota stabilită de 550.000 dal, doar pentru cantitatea utilizată în procesul de producere ce constituie 9,3% (51.311 dal) din cota totală”, afirmă directorul **Viorica Cosmetic SA**.

Și **Chemix Grupp** susține că a achitat o sumă mai mare la bugetul de stat, decât cea indicată în raportul Curții de Conturi.

Pe de altă parte, nici Fiscul, în urma unor verificări, nu a depistat încălcări majore la 15 companii beneficiare de aceste facilități fiscale.

„Ca rezultat al măsurilor întreprinse, la 4 agenți economici s-au stabilit lipsuri de mărfuri în sumă de 57.735,30 lei și surplusuri în sumă de 3.358,60 lei, iar la 1 agent economic s-a stabilit depășirea cu 50 de decaltri, la achiziția alcoolului etilic neddenaturat, stabilită pentru anul 2020”, se menționează în răspunsul **Serviciului Fiscal de Stat**.

Astfel, se constată o lipsă a unei evidențe din partea autorităților a volumelor de alcool neddenaturat destinat utilizării în industria de parfumerie și cosmetică, pentru care se oferă scutiri de plata accizului.

FACILITĂȚILE AU FOST RETRASE

La începutul acestui an tuturor producătorilor din industria cosmeticelor și de parfumerie le-a fost retrasă această facilitate fiscală. În consecință, producerea dezinfectanților a fost stopată, iar în prezent sunt comercializate doar stocurile rămase din anii precedenți, explică Viorica Cosmetic SA. Pe de altă parte, de această facilitate, beneficiază în continuare producătorii din zonele economice libere, ceea ce nu stimulează concurența loială și nu contribuie la acumularea de venituri la bugetul de stat.

GRĂDINIȚĂ REPARATĂ DIN BANII DE LA BUGETUL DE STAT – PROIECT POLITIC AL PARTIDULUI ȘOR.

**SUBSOL INUNDAT, MIROS URĂT
ÎN BAIE ȘI O FIRMĂ A UNUI
EXPONENT AL PARTIDULUI**

NATALIA ZAHARESCU,
ZIARUL DE GARDĂ, 24 noiembrie 2022

La 3 decembrie 2021, Consiliul Raional Orhei anunța că „cea mai mare instituție preșcolară din orașul Orhei a fost dată în exploatare după un amplu proces de renovare”. Comunicatul se referea la grădinița-creșă „Curcubeu” nr. 12 din sectorul „Lupoaică” al municipiului Orhei. Evenimentul a avut loc după ce deputata Partidului Șor, Marina Tauber, obținuse cele mai multe voturi în primul tur al alegerilor locale noi de la Bălți, desfășurat pe 21 noiembrie. A doua zi, după festivitatea de la grădiniță, pe 4 decembrie, Marina Tauber a fost exclusă din cursa electorală, prin hotărâre judecătorească.

Marina Tauber nu a participat la tăierea panglicii, după cum se poate vedea în fotografiile publicate de CR Orhei, dar a transmis un mesaj, citat în comunicatul instituției. „Deputatul Partidului „ȘOR”, Marina Tauber, se arată mândră că reprezentanții din Orhei ai echipei Partidului Politic „ȘOR” au reușit să îndeplinească încă o promisiune făcută în fața cetățenilor. «Vreau ca toți copiii din țara noastră frumoasă să aibă condiții ca cele din această grădiniță și toți copiii să se bucure de o copilărie fericită și de o dezvoltare armonioasă. Partidul „ȘOR” va continua să investească în proiecte de educație», este mesajul transmis de Marina Tauber” – se spune în comunicat.

Se mai sublinia faptul că lucrările de renovare a grădiniței-creșă „Curcubeu” au început în iulie. Costul acestora se ridică la 20 de milioane de lei, iar cei mai mulți bani, mai exact, 16 milioane de lei, au fost alocați din bugetul de stat, ca urmare a amendamentelor propuse și votate în Parlament de către deputații fracțiunii Partidului Șor, nu uita să menționeze comunicatul Consiliului Raional Orhei.

Deși panglica fusese tăiată în noiembrie 2021, copiii au început a frecventa grădinița abia din ianuarie 2022, după cum a declarat însăși directoarea instituției, Emilia Știrbu, într-un reportaj pentru Orhei TV. Faptul că după inaugurare grădinița nu funcționa a fost semnalat în decembrie 2021, de către consilierul municipal independent de la

Orhei, Sergiu Aga, citat de Obiectiv Media. „Partidul Șor în campania electorală o dăduse în exploatare, deși cu adevărat ea nu este funcțională nici astăzi”, declara consilierul atunci.

COMPANIA UNUI PRIMAR DIN PARTID A AMENAJAT TERITORIUL

Licitația pentru reparația grădiniței a fost organizată de Primăria municipiului Orhei. Autoritatea contractantă a organizat o singură procedură de achiziții publice, fiind împărțit în două sloturi: lucrări de reparație a blocurilor grădiniței cu termoizolarea pereților și amenajarea teritoriului.

Firma selectată pentru amenajarea curții grădiniței, Strongboss Construct SRL, îi aparține primarului satului Clișova, raionul Orhei, Victor Coniuc, ales din partea Partidului Șor. Firma este înscrisă pe numele soacrei sale. Compania a fost înregistrată în noiembrie 2019, în satul Pohorniceni, raionul Orhei. Pe pagina de Facebook a firmei este indicat numărul de telefon al lui Victor Coniuc, iar din declarația de avere depusă de primar pentru anul 2021 reiese că soția sa este salarizată a acestei firme.

Compania Strongboss Construct SRL a fost desemnată câștigătoarea licitației pentru lucrările de amenajare a teritoriului, oferta sa fiind de 2 479 345 de lei. O singură companie a venit cu o ofertă mai mică, San Construct Grup SRL, însă aceasta a fost refuzată.

Ulterior, în noiembrie 2021, Strongboss Construct SRL obține încă 1 014 535 de lei de la Primăria Orhei, pentru „lucrări suplimentare de amenajare”, la aceeași grădiniță. De data aceasta nu a mai fost efectuată o licitație publică, ci o procedură de cerere de oferte de prețuri, la care a participat numai Strongboss Construct SRL.

Solicitat de ZdG, **Victor Coniuc** a declarat că firma Strongboss Construct SRL a fost fondată de el, dar a înregistrat-o pe numele soacrei după ce a câștigat mandatul de primar la Clișova. Deși a fost ales ca fiind candidat din partea Partidului Șor, Coniuc susține că firma nu a fost favorizată și că a câștigat licitația în mod transparent. Mai mult, spune primarul, compania a lucrat cu mari pierderi, deoarece s-au scumpit materialele de construcție, astfel că devizele de cheltuieli s-a majorat față de cele prezentate în ofertă.

„Am avut pierderi peste tot. Am scris scrisoare către Guvern să ridice prețul, măcar să ieșim pe zero. Dar ne-au spus că dacă nu finalizăm lucrările, compania va fi înscrisă în Lista neagră (Lista de interdicție a agenților economici – n. r.). Noi am fost nevoiți să luăm credite de la bancă și să finalizăm lucrările”, a spus **Coniuc**.

Referitor la procedura de cerere a ofertei de prețuri, prin care li s-a mai oferit un milion de lei pentru lucrări suplimentare, la care a participat doar compania sa, spune că inițial nu ar fi vrut să participe. „Eu nici nu am vrut să mă implic, dar pe urmă m-am gândit că tot e legat una de alta. Prima licitație a fost pentru foșoare și pentru pavaj, iar a doua – pentru stadion, scena de vară, gard, bănci. Noi am îndeplinit tot ce era pus în deviz, ca să nu avem întrebări. Pentru că nu ne-au dat voie să prelungim termenul, eram nevoiți să lucrăm și noaptea”, a spus primarul.

În ceea ce privește tăierea panglicii în plină campanie electorală, primarul de la Clișova a spus că nu are nicio implicare. „Eu trebuia să-mi fac lucrul meu, ca apoi compania soției (înregistrată pe soacră – n. r.) să nu fie vinovată pe urmă, să nu plătească ceva suplimentar, și așa eram în pierdere”. Totodată, el spune că afilierea sa politică nu ar fi influențat rezultatele licitațiilor. „Chiar dacă am candidat din partea Partidului Șor, nu v-aș spune că eu, gata, sunt devotat Partidului Șor, că sunt legat de așa ceva. Nu suntem chiar în relații bune”. „Nu credeți că ați fost favorizat?”, l-am întrebat. „Nu, din contra, îmi spuneau «Hai mai repede!», că era termenul”, a spus primarul.

Strongboss Construct SRL a câștigat până acum licitații, în mare parte, în raionul Orhei. De altfel, potrivit datelor portalului Agenției Achiziții Publice, licitația pentru grădinița nr. 12 din Orhei a fost prima câștigată de această companie. Au urmat ulterior mai multe, firma fiind desemnată să efectueze lucrări pentru diverse instituții și sate din raionul Orhei. În afara raionului Orhei, compania a câștigat numai două licitații, în raionul Telenești.

PROCEDURĂ DE LICITAȚIE CONTESTATĂ DE DOUĂ ORI

Compania care a câștigat licitația pentru lucrările de reparație a blocurilor grădiniței cu termoizolarea pereților este Eurogalex Prim SRL, fondată în 2008 de Dumitru Ciocoi (75%) și Gabriela Ciocoi (25%). Oferta companiei, în valoare de 11 441 646 de lei, a fost desemnată

câștigătoare, după ce procedura inițiată de Primăria Orhei a fost contestată de două ori.

Mai întâi, la 8 februarie, compania Aeroc SRL a depus o contestație la Agenția Națională de Soluționare a Contestațiilor, invocând că, după ce Primăria Orhei a publicat datele procedurii de licitație la 21 ianuarie 2021, la 1 februarie a modificat caietul de sarcini, adăugând lucrări omise inițial. ANSC a admis parțial contestația și a obligat Primăria municipiului Orhei să modifice documentația de atribuire și să prelungească termenul de depunere a ofertelor.

O a doua contestație a fost depusă de compania Profmarket Prim SRL, după ce, la 4 aprilie 2021, câștigătoare a licitației fusese desemnată compania Hiperteh SRL. Firma contestatară a invocat mai multe abateri de la normative și de la caietul de sarcini, admise de Hiperteh SRL, precum și prețuri prea mici la unele materiale utilizate. ANSC a admis contestația și a anulat decizia de atribuire a contractului de achiziții publice. Primăria Orhei a fost obligată să reevalueze oferta Hiperteh SRL.

Drept urmare, câștigătoare este desemnată Eurogalex SRL, deși oferta mai mică, situată pe locul doi, la fel ca și în cazul slotului privind lucrările de amenajare a teritoriului, a fost a companiei San Construct Grup SRL, care a participat la ambele sloturi.

Fondatoarea companiei Sun Construct Grup, Oxana Gandrabur, a declarat pentru ZdG că li s-au solicitat unele clarificări și să aibă semnate unele contracte cu furnizori care, de regulă, încheie asemenea contracte doar după ce se face comandă de materialele respective. „S-a cerut ceva ce noi nu am putut să prezentăm. Nu știu cât de legal s-a cerut acest lucru”, a spus antreprenoarea. Ea a adăugat că aceea a fost singura licitație la care a participat la Orhei. „Concursul acesta a fost de câteva ori publicat, a fost anulat. Au fost mai multe semne de întrebare”, susține Oxana Gandrabur.

SUBSOL INUNDAT ȘI MIROS URÂT ÎN BAIE

Deși la exterior grădinița este frumos amenajată și îngrijită, ar exista mai multe nereguli care dăunează sănătății copiilor și angajaților. În aprilie 2022, la cinci luni după ce fusese tăiată panglica în cadrul evenimentului festiv organizat de autoritățile locale din Orhei, consilierul

municipal independent Sergiu Aga a publicat pe pagina sa de Facebook imagini filmate în subsolul grădiniței, care arăta inundat și insalubru.

„Acest spațiu este o mocirlă care poate deveni un focar de infecții”, comenta atunci consilierul. Potrivit lui, deși copiii fuseseră primiți din luna ianuarie la grădiniță, aceasta nu era dată în exploatare.

Ziarul de Gardă a fost la Orhei și a discutat cu directoarea grădiniței, **Emilia Știrbu**, care ne-a declarat că, atunci când consilierul Sergiu Aga a filmat subsolul inundat al grădiniței, „drenajul nu era dus până la capăt”. „Acum drenajul este dus la sfârșit și nu mai este nimic. Când a fost domnul consilier, noi abia ne deschiseseam. Noi acuși împlinim un an de când ne-am deschis. Abia se finalizaseră lucrările și, deoarece venise perioada de iarnă, au rămas unele lucrări pe care le-au terminat în primăvară, de aceea că atunci nu se putea. Dar faptul că nu era pus pavajul undeva, asta nu însemna că 200 de copii să stea acasă și să nu fie în grădiniță. Până la reparație, condițiile de afară erau ... chiar nu se putea de lucrat, și noi lucram așa”.

Astfel, ea a recunoscut că, deși a fost tăiată panglica și se anunțase că grădinița a fost dată în exploatare încă în noiembrie 2021, lucrările nu fuseseră finalizate. „Așa a fost, că s-a terminat iarna și apoi s-a finalizat când s-a făcut cald”.

Directoarea a dat asigurări că reparația este de calitate. „Pot să vă spun că s-a reparat capital. Absolut totul. Începând de la acoperiș și terminând cu pavajul. Toate sistemele funcționează. Noi avem condiții pentru a lucra, nu avem probleme absolut cu nimic. S-a făcut tencuirea și ermetizarea pereților. Înăuntru s-a schimbat electricitatea, tavanul, pe jos, pereții, blocurile sanitare, totul absolut s-a dotat și totul ce vedeți afară, pavilioane s-au pus noi”, a mai adăugat directoarea.

ÎN BAIE „MIROASE EXTRAORDINAR DE TARE”

Imagini filmate și fotografiate în prezent în interiorul grădiniței, care ne-au fost transmise la redacție, arată că situația nu s-a schimbat între timp. Ceea ce a apărut nou este o ușă metalică ce închide intrarea subsolului. În interior, subsolul continuă să fie inundat.

De asemenea, o filmare dintr-o baie destinată copiilor arată că geamurile sunt ținute deschise, deși este pornită încălzirea, iar motivul este mirosul neplăcut care vine din canalizare, potrivit sursei ZdG. Din

imagini se poate vedea că o țevă de plastic conectată la canalizare ar servi drept sistem de ventilare, care însă, nu ar fi eficient, potrivit sursele ZdG, care susțin că în baie „miroase extraordinar de tare”.

Proprietarul companiei care a efectuat lucrările, Eurogalex Prim SRL, Dumitru Ciocoi, recunoaște că problema mirosului urât în baie a existat, dar asta – din cauza faptului că așa fusese proiectat sistemul de aerisire. „Așa a fost proiectul, noi am făcut după proiect. Dar pe urmă noi am spus că trebuie scoase toate (țevile de aerisire – n.r.) în pod. Pentru că ieșea mirosul înăutru”. Antreprenorul susține că situația a fost remediată, deși sursele ZdG spun că mirosul urât persistă în băile copiilor.

„CEEA CE ȚINE DE PRIMĂRIA ORHEI, NU MAI CALC UN PICIOR ACOLO”

Și Dumitru Cicoi s-a plâns pe faptul că prețurile la materialele de construcție au crescut foarte mult. „Am avut de pierdut acolo așa de mulți bani... Am nimerit în perioada de schimbare a prețurilor. Și noi contractul l-am semnat până a se majora. Am vrut tare să renunțăm la el, dar nu am putut. Juridic, nu am putut face nimic. Am lucrat în pierdere, ca să nu aibă de pățimit fața companiei. Profitul de la obiectele celelalte îl aruncam înapoi. Termenul nu au vrut să-l extindă. Am zis că ceea ce ține de Primăria Orhei, nu mai calc un picior acolo. Am solicitat să ne plătească lucrări suplimentare, dar cei de la achiziții nu le-au permis. Că sunt pe linie de partid... treaba lor, dar a avut de suferit compania noastră. Dar pe noi tare ne presau să facem lucrările repede. Contractul era până la 31 decembrie și nicidecum nu putea fi prelungit, pentru că banii, am înțeles că, erau preconizați doar pe acel an”, a spus antreprenorul.

„EU CRED CĂ ESTE CORECT. A FOST O VICTORIE A PARTIDULUI ȘOR”

Primarul municipiului Orhei, **Pavel Verejanu**, dă vina pe autoritățile din domeniul achizițiilor publice pentru faptul că nu li s-a permis majoarea bugetului pentru reparația grădiniței, după scumpirea materialelor de construcție. Totodată, el a negat faptul că ar fi fost favorizată compania soacrei primarului de la Clișova, Strongboss Construct SRL, și spune că licitația s-a desfășurat corect și transparent. În ceea

ce privește subsolul inundat al grădiniței, primarul spune că reparația acestuia nu a fost prevăzută în caietul de sarcini, iar inundațiile se produc din cauza apelor subterane: „Acolo este o problemă pe care o s-o înlăturăm, cu timpul, dar ne trebuie resurse financiare”.

L-am întrebat pe Pavel Verejanu despre corectitudinea faptului că acest proiect a fost exploatat politic și electoral de către Partidul Șor, în contextul în care banii au fost alocați din bugetul de stat. „Eu cred că este corect. A fost o victorie a Partidului Șor, în urma amendamentelor care au trecut prin Parlament, autor a fost fracțiunea Partidului Șor. Noi, ca executori, tot suntem reprezentanți ai Partidului Șor. Cam de ce nu trebuie să ne bucurăm pentru rezultatele noastre? Până la urmă, avem un rezultat foarte frumos”, susține primarul municipiului Orhei.

GRĂDINIȚA – REPARATĂ ANTERIOR DIN BANII GUVERNULUI ROMÂNIEI

În 2015, Primăria municipiului Orhei anunța că, la 24 februarie 2015, au fost semnate contractele de acord de grant pentru reparația mai multor grădinițe din oraș, inclusiv a grădiniței nr. 12, unde erau planificate schimbarea sistemului de încălzire, schimbarea ferestrelor și amenajarea terenului de joacă, potrivit comunicatului Primăriei Orhei.

În acest context, directoarea grădiniței, Emilia Știrbu, a spus că din banii României ar fi fost reparat un singur bloc al instituției și că de atunci au trecut mulți ani: „Au apărut și crăpături, erau probleme”.

BANI DIN BUGETUL DE STAT PENTRU PROIECTE ELECTORALE ALE PARTIDULUI ȘOR

În seara zilei de 16 decembrie 2020, deputații PSRM și ai Partidului Șor, care au format atunci o coaliție neoficială în Parlament, s-au întrunit într-o ședință nocturnă, mai întâi a Comisiei economie, buget și finanțe, iar apoi în plenul Legislativului, în cadrul căreia au votat mai multe amendamente la Legea bugetului de stat pentru 2021, privind transferurile de la bugetul de stat la bugetele locale. Cele două formațiuni au împărțit bani bugetari în valoare de sute de milioane de lei, către localitățile unde aveau primari și către raioanele pe care le

controlau. Ședințele nu au fost anunțate din timp, astfel, că la ele au participat numai deputații Șor și PSRM.

Peste 14 miliarde de lei au fost prevăzute atunci să fie transferate din bugetul de stat, în bugetele locale. Dintre toate raioanele, raionul Orhei a primit cea mai mare sumă, de peste 550 de milioane de lei, fiind depășit în această privință numai de municipiul Chișinău, căruia i-au fost alocate 2,8 miliarde de lei și de regiunea autonomă găgăuză, care a beneficiat de aproape 600 de milioane de lei.

Astel, deputații Partidului Șor au propus amendamente prin care au obținut finanțarea pentru proiecte ce urmau să fie ulterior „motoare electorale”. Printre acestea se numără și reparația grădiniței nr. 12 „Curcubeu”, din Orhei, pentru care au fost alocate din bugetul de stat 16 milioane de lei. Restul banilor au fost alocați din bugetele Consiliului Raional Orhei și ale Primăriei Orhei.

Economistul **Alexandru Fală**, de la Asociația Expert-Grup, este unul dintre autorii unui studiu privind clientelismul politic în gestionarea fondurilor publice, publicat în 2021. El subliniază că asemenea situații pot fi catalogate drept cazuri de clientelism politic.

„Ei își atribuie pe nedrept această reușită. Noi cunoaștem foarte bine această practică a Partidului Șor, când din banii din bugetul public ei fac anumite proiecte și apoi trâmbițează peste tot că aceasta este datorită eforturilor lor. Pe când, în realitate, nu este chiar așa. Localitățile care sunt conduse de reprezentanții acestui partid nu ezită să utilizeze aceste practici. Unii primari ai Partidului Șor au beneficiat de pe urma clientelismului politic la repartizarea resurselor pentru cheltuielile capitale din transferurile de la bugetul de stat la bugetele locale în anul 2021 și apoi își atribuie meritele personal și partidului”, a subliniat expertul.

DUPĂ ANI DE ABANDON, ȘANTIERUL ȘCOLII DIN DUBĂSARII VECHI ESTE REVENDICAT DE FOSTUL PREȘEDINTE DE COLHOZ

JULIETA SAVIȚCHI,
MOLDOVACURATA.MD, 11 noiembrie 2022

Construcția abandonată de aproape 30 de ani din centrul satului Dubăsarii Vechi din raionul Criuleni, care strică în prezent imaginea localității, urma să fie în curând parțial demolată, însă a devenit obiect de litigiu între fostul președinte de colhoz, care pretinde, după mulți ani de tăcere, că această construcție și terenul aferent i-ar aparține, și primărie. Până la decizia instanței, lucrurile nu se vor mișca din loc. Construcția ar fi trebuit să devină școală. Ea este situată aproape de malul Nistrului și are și un teren aferent de 2 hectare. În construcție s-au investit cândva milioane, dar așa și nu a fost dusă la bun sfârșit. Între timp, alături se construiește o anexă a clădirii vechi a școlii.

ȘANTIERUL CARE NU A AJUNS SĂ FIE ȘCOALĂ

La începutul anilor 90, fostul colhoz din satul Dubăsarii Vechi a pornit un proiect ambițios – o școală nouă, care, după dimensiuni, urma să ajungă una dintre cele mai mari din raion. După proclamarea independenței, colhozul s-a desființat, iar în locul lui a apărut o societate pe acțiuni, fondată de persoane cu funcții de conducere din fostul colhoz. Acestea, treptat, au renunțat la afacerea comună.

Lăsat de izbeliște, șantierul în care acum cresc buruiene și a ajuns un loc de risc pentru adolescenți, știrbește imaginea localității. Pe parcursul anilor, în apropiere au fost construite și amenajate un stadion modern, un parc de distracții și chiar un veceu public, lucru mai rar întâlnit prin sate.

Ion Novac, ultimul director al gospodăriei agricole comune din Dubăsarii Vechi, ne-a declarat că nu i-a ajuns un an ca să finalizeze proiectul. „Gospodăria comună a fost lichidată, iar cei care au deținut ulterior puterea în localitate nu și-au dat interesul. Copiii de la sate tot au nevoie de un învățământ de calitate, să frecventeze diferite cercuri. Din câte am auzit, ar exista anumite interese pentru această clădire, în special pentru teren”, ne-a declarat Ion Novac.

INIȚIATIVĂ BLOCATĂ DE UN PROCES DE JUDECATĂ

După ce timp de 30 de ani nimeni nu s-a interesat de continuarea construcției sau de lichidarea șantierului care urâțește localitatea, în 2021 clădirea care nu a mai devenit școală a ajuns, brusc, punct de interes. Mai întâi, Primăria a trecut-o în proprietatea sa, pentru a o putea gestiona în continuare. Dar, imediat, a apărut un concurent. „Un an în urmă am înregistrat construcția ca proprietate a Primăriei. Dar ne-am pomenit cu o contestație, cineva pretinde ca are dreptul la această construcție drept cotă valorică din fosta gospodărie comună. Noi am făcut expertiza gradului de finalizare a construcției, expertiza tehnică a stării celor patru blocuri care formează construcția. S-a recomandat ca două blocuri să fie demolate, iar celelalte două – la discreția Consiliului local, dacă le păstrează sau nu. Avem decizia Consiliului local de a demola două blocuri. Acum inițiem procedura de elaborare a proiectului tehnic pentru demolare, pe de o parte, dar pe de altă parte suntem în proces de judecată”, ne-a declarat **Vitalie Casian**, primarul din Dubăsarii Vechi.

El susține că pentru a transforma șantierul în imobil funcțional, e nevoie de mulți bani, iar Primăria se confruntă cu o lipsă acută de mijloace financiare. Însă terenul aferent construcției – în centrul satului, aproape de Nistru – valorează milioane, poate chiar mai mult decât șantierul lăsat de izbeliște.

FOSTUL PREȘEDINTE DE COLHOZ PRETINDE CĂ ȘANTIERUL ÎI APARTINE

Agentul economic care pretinde la șantier este SRL Agronosvem, al cărei fondator și administrator este chiar Ion Novac, fostul președinte de colhoz.

Prima ședință de judecată urma să aibă loc la 7 iulie 2021. De atunci au fost programate 8 ședințe, dar niciuna nu s-a soldat cu vreun rezultat, procesul fiind la etapa de pregătire a cauzei pentru examinare. Următoarea ședință este programată pentru 8 decembrie 2022.

Ion Novac ne-a declarat că deține toate documentele probante că

șantierul care a fost pornit la inițiativa sa îi aparține. „A fost procesul de privatizare, conform legii. Sunt foarte multe documente, este mult de vorbit. Nu este imobilul Primăriei. Dar orice s-ar întâmpla, oricine ar fi proprietar, proiectul trebuie dus până la capăt, școala trebuie construită”, ne-a declarat fostul președinte de colhoz.

Judecând după rapoartele financiare depuse la Serviciul Fiscal de stat, este puțin probabil ca SRL Agronovsem să poată finaliza construcția dacă va obține câștig de cauză. În ultimii ani, cifra de afaceri a întreprinderii este în scădere, anul trecut fiind de doar 20.000 de lei, pierderea brută fiind de 11.700 lei. Ion Novac a acceptat inițial să ne prezinte documentele care i-ar justificat pretențiile față de șantierul părăsit. Ulterior, s-a răzgândit și a spus că le va prezenta doar în ședință de judecată.

ÎN LOC DE ȘCOALĂ, DOAR O ANEXĂ DE MILIOANE

În timp ce autoritățile locale nu au reușit să găsească bani în ultimii ani ca să finalizeze școala, autoritățile raionale au găsit anul trecut 8 milioane de lei din bugetul raional pentru construcția unei anexe la școala veche, devenită între timp Liceul „Nicolae Donici”, prevăzută pentru 12 săli de clasă în care vor învăța 240 de elevi. Numărul total de elevi în liceu este de 470.

Licitația a fost anunțată de către conducerea Liceului „Nicolae Donici” la 17 iunie 2021, la o lună și jumătate după ce la conducerea instituției a venit o nouă directoare – **Virginia Bâzgu**. „A fost inițiativa întregului sat. Clasele sunt aglomerate. Școala primară se află în altă clădire care ar putea fi folosită ca grădiniță. Sunt mulți copii și satul mai are nevoie de o grădiniță, iar școala primară va putea fi adusă la noi. Dacă va fi construită anexa, cred că vor încăpea toți”, ne-a declarat Virginia Bâzgu.

Marina Novac, cea care a deținut interimatul funcției de director al liceului, ne-a spus că cei din conducerea raionului Criuleni i-au propus anterior și ei să organizeze o licitație privind construcția anexei, dar a refuzat. „Am consultat diferiți specialiști și am ajuns la concluzia că ideea este inoportună. Anterior, în această clădire (școala veche – n.r.) încăpeau aproape 700 de elevi. Există și sală de sport. Rata natalității în sat, ca peste tot în Republica

Moldova, este în scădere. Mi s-a creat impresia că ar putea fi vorba de spălare de bani și am refuzat”, ne-a spus Marina Novac.

DEȘI SĂRACI, AU ACCEPTAT O OFERTĂ MAI SCUMPĂ

La licitația electronică, anunțată de conducerea liceului din Dubăsarii Vechi, au participat 5 agenți economici. Cel mai mic preț, de 6.476.977 de lei fără TVA, a fost propus de către întreprinderea Anadem-Construct din Chișinău, care a fost desemnată câștigătoare.

Rezultatul licitației electronice a fost contestat de către o întreprindere din Doroțcaia, Igostaff Construct SRL, a cărei ofertă a fost cu 400.000 de lei mai mare. Autorul sesizării a invocat mai multe nereguli admise de firma concurentă, cum ar fi necorespunderea garanției bancare sau necorespunderea lucrărilor conform Caietului de sarcini. La 16 septembrie 2021, Agenția pentru Soluționarea Contestațiilor a admis sesizarea SRL Igostaff și a obligat liceul, ca măsură de remediere, să reevalueze oferta Anadem-Construct. Conducerea liceului din Dubăsarii Vechi s-a conformat deciziei și a semnat contractul cu Igostaff Construct fără să facă uz de dreptul de a se adresa în instanța de judecată.

Contractul pentru construcția anexei liceului, în valoare de 8.245.830 de lei, a fost încheiat la 10 octombrie 2021. După semnare, locul destinat construcției a fost sfințit cu fast, la ceremonie fiind prezenți reprezentanți ai conducerii și funcționari ai Consiliului Raional Criuleni.

Până acum au fost ridicați pereții anexei, iar pe șantier, în plină zi de muncă, la începutul lunii noiembrie 2022, nu am găsit niciun muncitor. Directoarea Virginia Bâzgu se declară însă mulțumită de felul cum decurg lucrările: „Totul decurge conform graficului, agentul economic și-a primit banii. Pretenții nu avem. Contractul prevede realizarea lucrărilor până la sfârșitul anului 2023”.

Puțin mai rezervat s-a arătat primarul **Vitalie Casian**: „Agentul economic se confruntă cu probleme financiare. Dacă anul trecut lucrările și materialele de construcție se încadrau în suma anunțată la licitație și prevăzută de contract, acum totul s-a scumpit de câteva ori și acești bani ar putea să nu mai fie suficienți. Riscurile sunt mari”.

Igor Tataruș, directorul SRL Igostaff Construct, ne-a dat asigurări că lucrările se desfășoară conform planului și chiar a depășit orarul de realizare a lucrărilor. Antreprenorul a recunoscut că se confruntă cu probleme din cauza scumpirilor, însă nu știe dacă va fi nevoit să solicite bani suplimentari pentru a finaliza construcția.

PĂDURI INEXISTENTE. ÎN CĂUTAREA COPACILOR CARE NU AU MAI CRESCUT

**VICTOR MOȘNEAG, ANATOLIE EȘANU,
ZIARUL DE GARDĂ, 12 august 2022**

Terebna, raionul Edineț. În 2015, pe un deal de la marginea satului, au fost plantate câteva hectare cu puieți de salcâm. Astăzi au rămas, abia vizibile, doar brazdele care au fost săpate cu tractorul pentru a sădi copacii. Cazuri similare am găsit și în alte localități din țară. Pădurile inexistente au devenit realitate pentru că, de cele mai multe ori, după ce puieții erau plantați, de ei nimeni nu mai avea grijă. Acum, autoritățile centrale anunță cea mai masivă campanie de împădurire din istoria Republicii Moldova: 100 de mii de hectare în următorii 10 ani. În acest context, ZdG a încercat să afle cum și dacă cei responsabili de noul program de împădurire au învățat din greșelile trecutului, astfel încât banii statului să nu mai fie irosiți, iar munca silvicultorilor să nu fie în zadar.

În anul 2021, comparativ cu 2015, suprafețele terenurilor acoperite cu păduri s-au diminuat cu 8 503 ha, constata, recent, Curtea de Conturi. Un prim pas în realizarea Programului Național de Împădurire, în care se promite plantarea a 100 de mii de hectare de terenuri, a fost făcut în luna mai curent, când Ministerul Mediului și Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO) au semnat, la Chișinău, un acord prin care instituția internațională oferă țării noastre asistență în valoare de 325 de mii de dolari pentru elaborarea unui proiect care va fi aplicat la fondul verde pentru climă.

INTENȚIA AUTORITĂȚILOR: 100 DE MII DE HECTARE DE PĂDURE ÎN URMĂTORII 10 ANI

În luna iunie curent, în cadrul unei emisiuni de la postul public de televiziune, ministra Mediului, Iuliana Cantaragiu, preciza că pentru derularea proiectului va fi nevoie de circa un miliard de euro, bani care nu se regăsesc în bugetul de stat. „Acum suntem în proces de dialog cu partenerii de dezvoltare care ar putea să ne ajute în acest sens”, afirma Cantaragiu, care susținea că autoritățile centrale se află în discuții cu autoritățile publice locale pentru identificarea terenurilor pentru împădurire.

Deși reprezintă cea mai mare campanie națională de împădurire

anunțată vreodată în R. Moldova, aceasta nu este singura. În ultimii 30 de ani, în țară au derulat mai multe campanii cu un scop similar: de a împăduri terenuri din preajma satelor, care aparțin, în mare parte, primăriilor.

PRIMAR: „EI DE PLANTAT AU PLANTAT, DAR DE CE NU S-AU PRINS NU POT SĂ SPUN”

Terebna, raionul Edineț. În 2015, pe un deal de la marginea satului, au fost plantate câteva hectare cu puiți de salcâm. Astăzi au rămas, abia vizibile, doar brazdele care au fost săpate cu tractorul pentru a sădi copacii. Nici măcar un singur copac nu a crescut, iar ceea ce trebuia să fie deja o pădure frumoasă, a rămas doar un deal acoperit de buruieni. Lucrările de plantare au fost făcute de către Întreprinderea pentru Silvicultură Edineț, aflată în subordinea Agenției „Moldsilva”. După lucrările de „împădurire”, terenul a revenit în gestiunea autorității publice locale, în acest caz primăria Terebna.

Primarul de atunci al localității, **Vitalii Vicol**, care a condus primăria între 2015 și 2019, spune că problema împăduririi eșuate de la Terebna a ajuns și în vizorul procurorilor, doar că nu se cunoaște finalitatea. „Ei de plantat au plantat, dar de ce nu s-au prins nu pot să spun. Au fost materiale la procuratură, s-au ocupat cu ăștia de la «Moldsilva», cine s-a ocupat acolo de plantare... Eu personal, ca primar, nu am fost chemat nicăieri și nu m-a întrebat nimeni despre asta”, ne-a spus fostul primar.

Actualul primar, **Valentin Țițanu**, confirmă și el că niciunul dintre salcâmi plantați nu s-a prins. Acum primăria își dorește să încerce din nou să împădurească acel deal: „Acolo sunt niște terenuri care se duc la vale, alunecă și noi vrem să le plantăm”.

TOT LA TEREBCNA, UN EXEMPLU CĂ, DE FAPT, SE POATE

Tot la Terebna, pe un deal din imediata apropiere a locului unde împădurirea a eșuat, avem și un exemplu pozitiv de împădurire. Plantarea a avut loc în 2008, iar acum există deja o adevărată pădure de salcâmi. „Atunci au participat peste 100 de persoane în toată ziua și a fost totul bine. Depinde și de puiți, dacă sunt calitativi. Că să fie totul bine, trebuie din toate punctele de vedere să fie ok: și terenul, și aratul, și plantatul, și puiții, și udatul. Atunci noi am rămas foarte mulțumiți, pentru că erau

niște terenuri degradate. Acum sunt niște copaci... 50 de hectare e foarte bine pentru noi. Cum a crescut acum prețul la gaz, peste câțiva ani putem face autorizație de tăiere și apoi se face regenerarea”, afirmă actualul primar, tot el fiind cel care conducea primăria și în acea perioadă.

Pădurea însă nu ar fi crescut dacă, după plantare, ar fi fost lăsată de izbeliște. „Au fost probleme cu ciobanii, dar noi am protejat, am păzit, am prășit. Acum e o pădurice de salcâmi jos pălăria. Erau probleme că le-am luat imășul ciobanilor, dar i-am chemat, am discutat, am făcut niște dispoziții și i-am preîntâmpinat. După ce au crescut copacii, la vreo 5-6 ani, îmi ziceau «domn primar, ce-i de bine». Toamna animalele mănâncă păștile, copacii deja îs mari, animalele nu-i pot roade, crește iarbă, îi umbră. E foarte bine. Așa-i la noi, deodată când trebuie să faci – îi rău, îi greu, dar pe urmă, când vezi lucrul că e făcut, atunci ne pare bine”, ne-a spus **Valentin Țițanu**.

CONTABILĂ: „TOATĂ ÎNTREBAREA CONSTĂ ÎN BANI, PAZA NU DEPINDE NUMAI DE DORINȚĂ”

La 20 de km de Terebna, pe teritoriul comunei Brătușeni, am găsit alte păduri... inexistente. La hotarul de nord-est al comunei urma să se întindă acum o pădure de salcâm de peste 25 de hectare. În realitate însă, după 7 ani de la plantare, copacii abia dacă ocupă o jumătate din această suprafață, restul fiind un imens imăș cu câțiva copaci din loc în loc. Rata de prindere a salcânilor a fost mai bună doar pe marginile terenului, unde puieții au fost plantați pe brazde făcute cu tractorul. Aici salcâmii sunt deja mai înalți de 3 metri. Pe alte laturi ale terenului, chiar dacă au fost plantați pe brazde, rata de prindere a puieților a fost mult mai mică, iar completări ulterioare nu s-au mai făcut. Pe mijlocul terenului însă, unde puieții au fost plantați în gropi, fără prelucrarea mecanizată a pământului, terenul a rămas practic gol.

Tot la Brătușeni, pe șesul din preajma unui iaz, au fost plantați plop, dar și aici au supraviețuit doar câțiva copaci. Majoritatea puieților fie nu s-au prins, fie au fost mâncați de animale sau cosiți de localnici. În locul unor plop care ar fi trebuit să depășească 3 metri în înălțime, pe cea mai mare parte a terenului am găsit doar niște lăstari de un metru, creșcuți din tulpinile tăiate ale copacilor. Aceeași situație am întâlnit-o și pe o altă fâșie de teren din apropiere, unde ar fi trebuit să crească tot plop.

Primarul spune că salcâmii s-au prins prost din cauza secetei, iar plopii, pe lângă secetă, ar fi fost afectați și de animalele care sunt lăsate să pască în acea zonă. Reprezentanții primăriei recunosc că nu au asigurat paza acelor terenuri și nici lucrări de îngrijire a copacilor nu au fost făcute. „Eu din 2016 am venit aici contabilă și nu țin minte așa activități. Toată întrebarea constă în bani, paza nu depinde numai de dorință”, ne-a spus contabilă primăriei Brătușeni.

DIN 1500 DE COPACI PLANTAȚI ÎN 2019 ÎN FÂȘIA DE PROTECȚIE A RÂULUI BÎC, NICIUNUL NU A „SUPRAVIEȚUIT”

Pe 26 octombrie 2019, în cadrul Campaniei Naționale de Înverzire „Un arbore pentru dăinuirea noastră”, zeci de angajați ai Î.M. „Asociația de gospodărire a spațiilor verzi” și ai Direcției generale locativ-comunale și amenajare au plantat arbori în fâșia de protecție a râului Bîc, pe un segment situat între str. Muncești a Capitalei și satul Bîc. Acțiunea de plantare a fost anunțată cu câteva zile înainte pe site-ul primăriei Chișinău. Se spunea, în acel anunț, că urmau a fi sădiți 1500 de arbori.

Participanții, printre care și politicieni, au plantat copacii în gropi făcute direct pe terenul neprelucrat în prealabil – o toloacă bătătorită folosită până atunci pentru pășunatul vitelor. În aceste condiții, rezultatul era previzibil. Niciunul dintre copacii plantați în 2019 nu a „supraviețuit” până astăzi. Au rămas doar urmele gropilor în care au fost plantați puieții, iar vacile pasc în continuare pe acel imaș.

Agenția „Apele Moldovei”, în gestiunea căreia se află terenul de pe malul Bâcului, ne-a răspuns la o solicitare de informații că „nu cunoaște cauza deteriorării și nici nu a fost sesizată în acest sens, or, controlul respectării fâșiilor riverane de protecție a apelor nu este de competența Agenției”.

DIRECTORUL MOLDSILVA: „AR TREBUI SĂ ÎNȚELEM FOARTE SERIOS CĂ, ÎN R. MOLDOVA, PĂDURE FĂRĂ PAZĂ NU EXISTĂ”

Valeriu Caisîn a fost numit, recent, director al Agenției „Moldsilva”. Cu o experiență de peste 20 de ani în silvicultură, acesta a fost martorul

multor campanii de împădurire care au derulat în R. Moldova și crede că autoritățile, dar și instituția pe care acum o conduce, au ce învăța din greșelile trecutului. „Trebuie să învățăm sau să înțelegem în primul rând că împădurirea este un proces tehnologic care are niște operațiuni obligatorii de respectat. La acest proces poate și trebuie să participe și societatea civilă, dar el trebuie să fie făcut de specialiști. Ar trebui să înțelegem foarte serios că, în R. Moldova, pădure fără pază nu există. Oricare suprafață de pădure lăsată fără pază, va dispărea”, atenționează directorul „Moldsilva”.

„Cred că sunt mai multe greșeli din care ar fi bine să învățăm. Cred că una din cauzele dispariției fostelor plantații sau a unei părți din acestea sunt aceste cauze. Ele nu au fost asigurate cu pază în continuare și cu structuri funcționale... Autoritățile publice locale nu au în statele lor personal specializat pe păduri, dar ar trebui, după părerea mea. Au fost și greșeli tehnologice, nu e nimeni scutit de această treabă, dar au fost și momente de neîngrijire a pădurii după ce ea a fost creată și după ce ea a fost întoarsă la proprietari și la deținătorii de terenuri”, constată directorul „Moldsilva”.

„Nu este de neglijat costul creării plantațiilor forestiere și asta ar fi o problemă destul de importantă. Ele nu sunt ieftine. Și este păcat să nu învățăm din aceste greșeli, ca să admitem niște costuri și niște consumuri de bani nejustificate, care peste o perioadă de timp să dispară”, precizează **Valeriu Caisîn**.

DIRECTOR ICAS: „FIECARE COMUNITATE TREBUIE SĂ VADĂ CE FACE, CĂ AU NU DOAR DE PĂȘUNAT, DAR AU ȘI DE ÎNCĂLZIT”

Programul Național de Împădurire anunțat de Ministerul Mediului, prin care se promite împădurirea a 100 de mii de hectare în următorii 10 ani, încă este în elaborare, iar Dumitru Galupa, directorul Institutului de Cercetări și Amenajări Silvice (ICAS) afirmă că acesta se află abia la prima etapă, în care sunt identificate terenurile. „Va fi o hotărâre de Guvern prin care vor fi stabilite responsabilitățile, care vor fi atât pentru cei care vor efectua plantările, cât și pentru cei care le vor prelua după ce vor fi plantate și vor fi atinse gradele de reușită. E clar că autoritățile locale poartă responsabilitatea pentru terenurile pe care le au și care vor fi plantate, o să poarte responsabilitate de starea lor”.

PROMISIUNEA MINISTERULUI MEDIULUI: „NOI AM PLANIFICAT ACȚIUNILE CARE ACOPERĂ TOATE ETAPELE ASTEA”

Ministerul Mediului este entitatea care a anunțat Programul Național de Împădurire și care urmează să asigure buna lui desfășurare. ZdG a încercat, mai multe zile la rând, să discute cu reprezentanți din conducerea Ministerului Mediului. Nici ministra **Iuliana Cantaragiu**, nici alte persoane din conducerea acestei instituții nu au fost disponibile pentru dialog, fiind delegat să discute cu noi Dumitru Gorelco, șeful Direcției Politici în domeniul Biodiversității, angajat în cadrul acestei instituții din anul 2015.

Dumitru Gorelco: „În programul dat, noi am planificat acțiunile care acoperă toate etapele astea, inclusiv paza și protecția ulterioară. După ce ea (pădurea, n.r.) ajunge în stare de masiv și copacul este mare, dependent de factorii climatici și el singur se dezvoltă și nu mai are riscul ăsta..., atunci el este dat primăriei.

ZdG: Adică „Moldsilva” se va ocupa până când copacul va ajunge în stare de masiv?

Dumitru Gorelco: Evident, corect. Altfel nu avem nicio șansă. Chiar și paza și protecția, ca să evităm factorii ăștia sau faptele astea. Noi încercăm cu primăriile să discutăm, să le explicăm anume riscurile și să identificăm care au fost problemele anterioare. Să identifice ei terenurile unde va fi pășunat, să nu plantăm sau să avem riscurile astea, dar să ne dea terenuri care, evident, nu vor mai fi utilizate în scopul dat.

CURTEA DE CONTURI: „ÎN ANUL 2021, ÎN COMPARAȚIE CU ANUL 2015, SUPRAFEȚELE TERENURILOR ACOPERITE CU PĂDURI S-AU DIMINUAT CU 8503 HA”

În decembrie 2021, și Curtea de Conturi stabilea că procesul de regenerare și împădurire a terenurilor Fondului forestier se efectuează cu încălcarea normelor și a cadrului regulator în domeniul silvic. Pe parcursul a 17 ani, perioada realizării Programului de stat de regenerare și împădurire a terenurilor Fondului forestier pe anii 2003-2020, indicatorii principali aferenți domeniului Fondului forestier au avut tendințe de creștere modestă. Suprafața terenurilor acoperite cu păduri înregistrează o creștere de

1,8 p.p. (puncte procentuale, n.r.) față de indicatorul anului 2003 (9,6 %), constituind la finele anului 2020 – 11,4%, sau de patru ori mai mic decât media pe continent (30%-45%), se precizează în raportul Curții de Conturi.

Datele din Cadastrul funciar pentru anii 2015-2021 arată că, în această perioadă, atât gradul de împădurire în cadrul fondului forestier, cât și suprafețele împădurite au înregistrat un trend neuniform, în anii 2018 și 2020-2021 ambii indicatori fiind în descreștere. În anul 2021, în comparație cu anul 2015, suprafețele terenurilor acoperite cu păduri s-au diminuat cu 8503 ha, sau cu 2,3%, și ponderea suprafețelor acoperite cu păduri, respectiv, a scăzut cu 2,9 p.p.

Curtea de Conturi a constatat că, în ultimii ani, în R. Moldova au fost derulate activități de împădurire prin mai multe programe. Unul dintre acestea a fost Programul de regenerare și împădurire a terenurilor fondului forestier pe anii 2003-2020. Conform informațiilor prezentate de către Agenția „Moldsilva”, pentru realizarea Programului de stat au fost cheltuite resurse financiare în sumă totală de 526 de milioane de lei sau cu 62,1 milioane de lei mai puțin decât valoarea estimată a proiectului, de 588,1 milioane de lei.

*Acest material jurnalistic a fost realizat
cu sprijinul International Media Support (IMS)*

**DOTAT CU ECHIPAMENT
DE MILIOANE DE LEI,
IAR ÎN BĂNCI – 50 DE ELEVI
ÎN LOC DE 500.**

CONTROVERSELE COLEGIULUI DE INGINERIE DE LA STRĂȘENI

CĂTĂLINA GRIȚCO,
AGORA.MD, 30 iunie 2022

Oricine intră pe ușa Colegiului de Inginerie din orașul Strășeni vede că acesta are un potențial imens. Instituția este dotată cu echipament de ultimă generație în domeniul ingineriei, dispune de condiții moderne, săli de clasă extrem de bine dotate, iar unul dintre cele mai mari avantaje este apartenența acestuia la Zona Economică Liberă „Bălți”. Cu toate acestea, colegiul rămâne anonim, iar în pofida investițiilor care se ridică la milioane de lei, aici învață în prezent 48 de elevi.

Colegiul de Inginerie din Strășeni și-a început activitatea în anul 2018, urmând modelul de instruire duală, unde studenții pot să învețe și în același timp să-și pună în aplicare cunoștințele. Instituția are drept scop pregătirea specialiștilor și a muncitorilor calificați pentru companiile transnaționale rezidente în Zona Economică Liberă, dar și pentru alte ramuri din economia națională.

Potrivit directorului Colegiului, **Marin Ciobanu**, care este și administrator al Zonei Economice Libere „Bălți”, instituția este prima din Republica Moldova în care se implementează învățământul profesional-tehnic în sistem dual la nivel de colegii, după un model german.

Din sursele bugetului de stat, în anul 2017, au fost alocați 20 de milioane de lei pentru dotarea Colegiului cu echipament și mobilier necesar pentru pregătirea muncitorilor calificați, a maștrilor și managerilor funcționali și operaționali, „în baza unui parteneriat între sistemul de învățământ profesional și mediul de afaceri”, așa cum anunța statutul instituției.

Conform informațiilor publice, Colegiul dispune de laboratoare moderne de metrologie, de proiectare și imprimare 3D, de pneumatică și hidraulică, de electrotehnică, laboratoare de simulare și programare CNC, de sudură, de lăcătușerie și de tratament termic. În cadrul Colegiului de Inginerie se află singurul Centru Educațional HAAS din

Moldova, deschis la 15 noiembrie 2019. Compania HAAS a donat utilaje moderne care se folosesc în diferite industrii, pentru ca studenții să lucreze cu ele și, astfel, să fie pregătiți la intrarea pe piața muncii. La inaugurarea Centrului educațional, instituția a fost prezentată ca „cea mai performantă instituție tehnico-profesională din țară”, fiind cea de-a 137-a de acest fel la nivel mondial.

Unul dintre cele mai importante utilaje din cadrul Colegiului este un robot industrial ABB, care costă peste 35 de mii de euro.

Colegiul de Inginerie are 21 de parteneri. Elevii au ocazia să vadă care este modul de organizarea întreprinderilor germane, austriece, japoneze și italiene. Aceste companii au plătit colegiului pentru studiile absolvenților. Fiecare companie a achitat pentru un loc de studii 12.000 de lei pe an.

Laboratorul de lăcătușărie, dotat exclusiv din bani bugetari, include nouă mese, iar o astfel de masă costă 10.000 de lei. Tot acolo găsim o mașină de încercare la întindere, care costă peste două mii de euro, și un durometru, care depășește suma de o mie de euro. În laborator se mai găsesc două sobe pentru tratament termic, care costă câte o mie de euro fiecare. **Andrei Năstas**, profesor în cadrul Colegiului, ne spune că instituția deține doar tehnică de ultimă generație.

De asemenea, Colegiul de Inginerie din Strășeni a procurat cu bani de la buget 10 mașini de cusut, care costă peste 600 de euro fiecare, și o mașină de brodat cu comandă numerică, de peste două mii de euro, care însă prind praf. Aceste utilaje nu sunt utilizate din motiv că nu a fost aprobată deschiderea unei noi specialități. „Știți, noi avem așa doctări, dar specialitatea «Industrie Ușoară» nu s-a deschis. Acolo erau mai multe probleme. Inclusiv, noi nu am găsit parteneri unde să trimitem elevii la practică”, ne spune **Andrei Năstas**.

Marin Ciobanu, directorul Colegiului, ne-a declarat că aceste mașini de cusut vor fi folosite pentru start-up-uri: „Nu-i așa de simplu să realizezi un proiect. Trebuie să te bați cu tot felul de proști și imbecili în țara asta. Noi am ratat multe investiții, cu cine să te bați? În loc să te ajute, de multe ori ai bariere. Noi avem spații renovate, utilaje, toate deciziile trebuie luate la Ministerul Educației și Ministerul Economiei. Nu-i din capul meu”. Ciobanu susține că pe parcursul anilor, miniștrii Economiei i-ar fi pus bețe în roate în activitatea pe care o are pe motiv că ar fi invidioși.

DE LA 500 PLANIFICAȚI LA 30 DE ELEVI REALI

La deschiderea instituției, administrația anunța că în cadrul Colegiului de Inginerie pot fi instruiți aproximativ 500 de studenți. Profesorul **Andrei Năstas** a comunicat pentru AGORA că cifra ar fi de fapt de 300, însă, în practică, numărul studenților nu ar trebui să depășească 30, pentru că nu ar avea echipament suficient, dar nici spațiu: „Una este că noi suntem limitați în spațiu și a doua este specificul domeniului. Dacă ați văzut, noi nu avem echipamente la care să poată executa lucrări practice mai mulți elevi. De exemplu, la mașinile cu comandă numerică, acolo pot lucra concomitent doar 3 elevi. Noi rezolvăm problema asta. O parte fac în prima jumătate a zilei și se schimbă, alții – mai târziu. Fix așa în laboratorul de sudură, sunt doar opt posturi. Lucrul acesta limitează într-un fel numărul de elevi cărora putem să le asigurăm instruirea practică aici în Colegiu”.

În primul an de studii, statul a oferit 80 de locuri la buget, dar au fost înmatriculate doar 25 de persoane.

Potrivit directorului Colegiului de Inginerie, **Marin Ciobanu**, companiile nu au nevoie de mulți specialiști, iar instituția instruieste un număr limitat de elevi la cererea companiilor rezidente în ZEL. Un alt factor ar fi scăderea numărului de elevi și studenți în întreaga țară. Drept exemplu, Ciobanu a dat Facultatea de Mecanică de la Universitatea Tehnică din Moldova (UTM), unde ar fi, potrivit lui, deficit de studenți.

„Noi suntem net superiori față de alte instituții. Nu poți să pregătești cadre fără a le da opțiuni. Nu le dai opțiuni, ei pleacă. Când vorbim de o companie mare gen Draexlmaier, Sumitomo sau Gebauer&Griller, lor le trebuie scheletul, un conducător și tehnicieni. Noi avem atâția elevi cât cer companiile. Companiile mari au nevoie de 3-4 persoane, ei nu au nevoie de forță de muncă care împletește cablu. Au nevoie de tehnicienii pe care îi pregătim noi. Toate întrebările la donatori, întrebați donatorii”, a spus Ciobanu.

SURSE: CONDUCEREA NU E INTERESATĂ DE PROMOVAREA COLEGIULUI. ELEV: „UTILAJUL STĂ CA ÎN MUZEU”

Sursele AGORA, care au cerut să le păstrăm anonimatul, susțin că în acest Colegiu sunt posibilități nelimitate, utilaje performante și spațiu

suficient pentru mult mai mulți studenți, însă conducerea instituției nu ar depune efort și nu ar fi interesată de promovare. Profesorii și directorul ar fi mereu absenți, elevii fiind instruiți în mare parte de maiștri. Potrivit surselor, profesorii și echipa managerială vin la instituție doar atunci când sosesc delegații străine, presa sau reprezentanți ai companiilor rezidente în Zona Economică Liberă.

Informații precum că administrația și profesorii nu ar fi interesate de procesul de instruire am primit și de la câțiva absolvenți ai promoției din acest an. În spatele camerei de filmat, aceștia susțin că nu știu cum funcționează mai mult de jumătate dintre utilajele care sunt expuse la Colegiu, iar profesorii practic nu ar fi prezenți. De exemplu, unul dintre absolvenți a declarat pentru AGORA că el și colegii săi nu au lucrat niciodată cu robotul ABB, iar majoritatea cunoștințelor le-a obținut atunci când a mers să lucreze pentru una dintre companiile rezidente din Zona Economică Liberă. Un alt absolvent spune: „Aici la Colegiu nimeni nu face nimic, dar colegii nu vor dori să vorbească la cameră, pentru că toți așteaptă să susțină examenele și să primească diploma de absolvire. Tot ce am învățat noi este de la practica în cadrul companiilor. Utilajul aici stă ca la expoziție, ca în muzeu. Numai cu vâzutul. Și profesorii știu multe, dar nu vor vrea să vorbească. Toți se tem de Marin Ciobanu”.

Deputata PAS, în trecut manageră generală la compania rezidentă în ZEL „Bălți”, Blacksea-EMS SRL, Marina Morozova, confirmă că investițiile făcute nu corespund cu rezultatele Colegiului: „Într-adevăr, lucrurile acolo așa stau. Am spus-o și domnului Ciobanu și mai multor colegi că investițiile care s-au făcut nu au rezultatele care trebuie. Să ai așa investiții și 40 de elevi?”

De altă parte, managera proiectului „Promovarea învățământului profesional-tehnic pentru o Economie Verde” și expertă la Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei în Republica Moldova (GIZ), **Oana Vodiță**, care gestionează proiecte în domeniul învățământului dual, susține că dinamica dezvoltării acestui Colegiu este una pozitivă, având în vedere sectorul în care activează și luând în calcul specificul ingineresc al instituției.

„Aceasta este o instituție creată de la zero. Consider că trebuie să mai treacă un pic de timp ca specialitățile pe care le are să se consolideze. Cu toate acestea, companiile rezidente în Zona Economică Liberă

luptă pentru ca absolvenții Colegiului de Inginerie să se angajeze la ei. Cu siguranță, Colegiul trebuie promovată mai mult”, este de părere **Oana Vodiță**.

Potrivit informațiilor oferite de către mai multe surse, atunci când s-a discutat despre deschiderea Colegiului de Inginerie la Strășeni, s-a analizat posibilitatea unei colaborări cu Universitatea Tehnică din Moldova. Rectorul UTM, **Viorel Bostan**, a declarat pentru AGORA că despre o potențială colaborare doar s-a discutat și ar fi fost încântat dacă ar fi avut loc.

„Din păcate, domnul Marin Ciobanu reacționează bolnăvicios. Toată colaborarea noastră a constat în faptul că a luat doar profesorii de la UTM și notițele de la cursuri. Noi avem Colegiul Tehnic unde studiază aproximativ 300 de elevi, iar numărul lor este în continuă creștere de la an la an. Sunt sigur că în viitorul apropiat acest număr se va tripla. La Colegiul din Strășeni, e cazul să recunoaștem că s-a făcut o greșeală. Haideți să ne întrebăm cum este folosit banul public? Este cazul ca Ministerul Educației să recunoască că s-a făcut o greșeală investind acolo milioane pentru doar 40 de studenți”, spune rectorul UTM.

Am încercat să discutăm cu mai multe persoane care au tangență cu instituția de învățământ din Zona Economică Liberă „Bălți”, dar am fost refuzați de fiecare dată. Una dintre persoanele vizate a declarat: „Categoric refuz să discut despre acest Colegiu. Nu vreau să am probleme cu Marin Ciobanu”.

L-am întrebat pe **Marin Ciobanu** de ce multe dintre sursele noastre evită să răspundă la întrebări. „Eu nu am bătut și nu am insultat pe nimeni. Nu am dat afară pe nimeni. Nu le-am făcut nimic rău, invers, eu le-am dat celor vulnerabili de la mine din buzunar bani, nu i-am cerut înapoi, i-am făcut cadou. Oamenii au fantezii”, a fost răspunsul.

AGORA a documentat subiectul câteva luni. Pentru a afla mai multe detalii despre activitatea Colegiului de Inginerie din Strășeni am depus o solicitare la Ministerul Educației și Cercetării la 5 mai 2022. De acolo solicitarea i-a fost expediată lui Marin Ciobanu, iar la 25 mai am primit un răspuns vag. Ulterior, am avut mai multe tentative de a discuta cu Marin Ciobanu, însă acesta a evitat să răspundă la apelurile noastre. Într-un final, directorul Colegiului a acceptat să discute cu noi, însă s-a arătat deranjat de faptul că ne interesează nu doar aspecte ce vizează educația, ci și referitoare la finanțare. „Nu înțeleg de ce vă interesează

și insistați să aflați câți bani ne dă statul și cum suntem finanțați. Vreți să mă denigrați?”, ne-a întreat **Marin Ciobanu**. El susține că instituția pe care o conduce este una de top, iar eforturile pe care le depune sunt colosale. „Noi am primit încă 500 de mii de euro ca să procurăm tehnică și mai performantă, americanii au semnat un acord prin care ne vor da un milion de dolari. Dumneavoastră vă poziționați că asta e rău. Dacă vreți să faceți o analiză, mergeți la Colegiul Universității Tehnice. La ziua de azi, noi suntem desemnați ca cei mai buni după criteriul internațional”, a spus **Marin Ciobanu**.

Directorul adjunct pentru educație și instruire în cadrul Colegiului de Inginerie, **Pavel Gordelenco**, la fel a evitat să discute cu AGORA despre investițiile făcute în acest colegiu, cheltuielile pe care le are instituția și ce sume exacte sunt alocate pentru funcționarea lui. „Toate întrebările legate de bani la domnul Ciobanu, vă rog, eu nu vă pot spune. Colegiul a fost fondat în anul 2014, noi am început activitatea aici în anul 2018. Nu vă putem oferi date exacte despre investițiile făcute și partea financiară, pentru că nu le cunoaștem. Ce a fost înaintea noastră nu știm. Eu vă pot spune doar ce activități avem cu studenții în prezent”, ne-a comunicat **Pavel Gordelenco**.

În cadrul Colegiului la data de 25 mai 2022 învățau 48 de elevi. Valoarea bunurilor (mijloace fixe), aflate în gestiunea Colegiului constituie cca 21 608 700 de lei, iar pe parcursul a trei ani de activitate, instituția a obținut două granturi din partea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și a Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova, precum și echipament, donații din partea companiilor partenere în sumă de circa 5,5 milioane de lei. Ministerul Educației și Cercetării asigură Colegiul cu mijloace financiare conform Hotărârii Guvernului nr. 1077 din 23.09.2016 și nr. 1009 din 01.09.2006. Bugetul anual al Colegiului este de 2,5 milioane de lei. Bani sunt folosiți pentru remunerarea muncii angajaților, plata pentru serviciile de întreținere a Colegiului și căminului pentru elevi, achitarea burselor de studii și alimentația elevilor.

PESTE 3 MILIOANE DE LEI ȘI O FINANȚARE DIN ROMÂNIA INVESTITE ÎN ZADAR ÎNTR-UN STADION, LA SOROCA

VIORICA ZAHARIA,

MOLDOVACURATA.MD, 8 noiembrie 2022

Proiectul tehnic al unui stadion modern cu 1200 de locuri care urma să fie construit la Soroca, executat în conflict de interese de firma fostului arhitect-șef al raionului, a redus la zero întreaga construcție. Deși urma să fie gata în 4 ani – 2019 - 2022, stadionul este în continuare în stare de pășune, lucrările fiind întrerupte la scurt timp după începere. Șantierul a înghițit până acum 3,3 milioane de lei. Fostul arhitect-șef și-a lichidat firma care a realizat proiectul incomplet și neconform cu situația de pe teren. Actuala conducere a Consiliului Raional Soroca este decisă, totuși, să ducă la bun sfârșit construcția și a contractat o nouă firmă să proiecteze. Stadionul urma să primească 100 de mii de euro finanțare nerambursabilă de la Consiliul Județean Bacău din România. Din cauza situației de pe șantier, CJ Bacău a livrat doar o parte din bani și nu planifică să aloce restul.

Anul 2017. La 10 august 2017 Asociația de Fotbal a raionului Soroca a anunțat, printr-o scrisoare, Consiliul Raional Soroca că Federația Moldovenească de Fotbal (FMF) este gata să ofere gazon artificial și scaune din plastic în valoare de 200 de mii de euro pentru un viitor stadion raional. Asociația cerea astfel Consiliului să inițieze și să finanțeze construcția stadionului.

Președintele de atunci al raionului, **Ghenadie Muntean**, și Consiliul Raional au ajuns la concluzia că acest stadion trebuie construit în comuna Rublenița, situată la aproximativ 7 km de centrul raional. La 4 decembrie 2017 Primăria Rublenița a oferit în comodat pe 25 de ani Consiliului Raional Soroca terenul stadionului din localitate. În lunile următoare nu au fost înregistrate mișcări importante legate de această inițiativă.

Anul 2018. În luna octombrie 2018 despre intenția de a construi stadionul s-a vorbit pentru prima dată în public. Președintele raionului, **Ghenadie Muntean**, vicepreședintele **Iurie Todirean** și arhitectul-șef al raionului **Ion Golovatâi** au mers la fața locului și au făcut poze alături de un poster care reprezenta „concepția grafică a stadionului de categoria II, conform clasificăției UEFA”.

În comunicatul publicat atunci se spunea că grupul de lucru „a pus în sarcina” arhitectului-șef al raionului, **Ion Golovatâi**, pregătirea

setului de documente necesare pentru elaborarea proiectului de execuție a stadionului.

La 31 octombrie 2018, la solicitarea Consiliului Raional Soroca, Primăria Rublenița a emis un certificat de urbanism prin care se autoriza, de fapt, demararea lucrărilor de proiectare a stadionului și în care se menționa că planul general și toate elementele corespunzătoare vor fi coordonate cu arhitectul-șef al raionului.

DUPĂ CE CR SOROCA ALOCĂ BANI PENTRU STADION, ARHITECTUL-ȘEF ÎȘI FACE FIRMĂ DE PROIECTARE

Prin decizia din 29 noiembrie 2018, Consiliul Raional Soroca face prima alocare de bani pentru acest proiect – prevede în bugetul pentru 2019 o finanțare de 2 milioane de lei. La o lună de la această decizie, arhitectul-șef **Ion Golovatâi** își înregistrează firma „Arh Expert Proiect”, la care el și soția sa sunt fondatori. Două luni mai târziu de la creare, la 22 februarie 2019, firma este contractată de CR Soroca, fără concurs de achiziții publice, să proiecteze stadionul, contra sumei de 195 de mii de lei. Deși avea la dispoziție 2,5 luni pentru predarea proiectului, firma a livrat produsul în 4 zile – la 26 februarie – și practic imediat a încasat banii pentru lucrare. Proiectul a fost recepționat de la soția sa, ca administratoare de firmă, de Ion Golovatâi, ca arhitect-șef al raionului, și de vicepreședintele raionului Iurie Todirean, fiind ulterior contrasemnat de președintele Ghenadie Muntean.

La acel moment, nimeni nu a formulat vreo obiecție la proiect, ulterior însă CR a anunțat că proiectul este incomplet și că din el lipseau 6 capitole importante, între care proiectele rețelilor de alimentare cu apă și canalizare, ventilarea încăperilor, protecția anti-incendiară și altele.

ÎNTRU TIMP, S-A OBȚINUT FINANȚARE DE LA CONSILIUL JUDEȚEAN BACĂU

Devizul de cheltuieli prevăzut în proiectul tehnic întocmit de „Arh Expert Proiect” prevedea că toată construcția va costa 16 milioane de lei și că lucrările vor fi efectuate în 4 ani – 2019-2022. În timp ce se

desfășura concursul de achiziții publice pentru selectarea antreprenorului care va executa lucrările de construcție, **Ghenadie Muntean** a ajuns la o înțelegere cu președintele Consiliului Județean Bacău, **Sorin Brașoveanu**, ca instituția să participe la finanțarea construcției stadionului. La ședința din 24 iunie 2019, la care a participat și o delegație a CR Soroca, Consiliul Județean Bacău a votat Acordul prin care se angaja să aloce 100 de mii de euro pentru stadionul din Rublenița.

LUCRĂRILE AU FOST ÎNCEPUTE, APOI OPRITE – PROIECTUL TEHNIC ERA INCOMPLET

În urma unui concurs de achiziții publice, CR Soroca a selectat firma „Foremcons” SRL să construiască stadionul după proiectul elaborat de „Arh Expert Proiect”. Lucrările au demarat în luna iulie 2019, însă la scurt timp au fost stopate. S-ar fi constatat o discrepanță între devizul de cheltuieli și proiectul de execuție, astfel că în octombrie 2019 a fost încheiat un acord adițional de 1,3 milioane de lei.

Toamna anului 2019 este momentul în care construcția stadionului a început a trena și a fost, la scurt timp, întreruptă. Compania a executat un set de lucrări – a săpat groapa de fundație pentru tribune, a făcut un perete de sprijin, a hidroizolat și termoizolat peretele de sprijin, a efectuat lucrări de zidărie și a pus câteva blocuri de calcar etc. În paralel cu lucrările, firma a depus mai multe demersuri la CR Soroca în care semnala lipsa capitolelor din proiectul tehnic și cerea completarea și ajustarea proiectului. CR Soroca susține că, drept urmare, proiectantul a efectuat doar unele modificări, însă altele au rămas neexaminat. Între timp, în toamna anului 2019 s-a schimbat conducerea raionului Soroca, iar arhitectul-șef a plecat din funcție. Abia în ianuarie 2021, susține CR Soroca, proiectantul a completat proiectul cu „unele compartimente”, dar documentul oricum a rămas nefuncțional.

ALȚI BANI DIN BUGET PENTRU EXPERTIZAREA CONSTRUCȚIEI

În februarie 2021 firma „Foremcons” a informat în mod oficial CR Soroca, printr-o notificare scrisă, că suspendă lucrările din cauză că

proiectul tehnic este incomplet, există neconcordanțe între proiectul tehnic și devizul de cheltuieli, necorespunderea proiectului cu situația reală din teren.

În 2021, după mai multe luni în care pe șantier nu s-a mai efectuat nici o mișcare, CR Soroca, în încercarea de a relua construcția, a alocat peste 70 de mii de lei pentru o expertiză tehnică a lucrărilor efectuate, întrucât fusese semnalată apariția unor fisuri în peretele construit. Expertiza a arătat că fisurile pot fi remediate, ele nu afectează construcția și lucrările pot fi continuate. Nici acum însă lucrările nu au fost reluate, deoarece antreprenorul a insistat pe completarea proiectului tehnic.

„Noi nu putem continua lucrările – în proiect nu este prevăzută ventilarea, electricitatea... Când am purces la executarea lucrărilor au apărut problema necorespunderii volumelor de lucrări din caietul de sarcini cu proiectul de execuție și ce era la fața locului de facto. Când am început să săpăm, cotele erau altfel. A început să se surpe malul. S-a făcut acord adițional ca să facem peretele de sprijin, ca drumul să nu se lase (stadionul este chiar pe marginea traseului R 14 – n. r.). Începem să facem o lucrare – nu e una, nu e alta. Nu corespunde proiectul cu realitatea de la fața locului”, a spus **Dragoș Manole**, director tehnic la „Foremcons”, la ședința CR Soroca din 16 decembrie 2021.

DUPĂ CE AU FOST CHELTUIȚI 3,3 MILIOANE DE LEI, STADIONUL VA FI REPROIECTAT, CU NOI ALOCĂRI DE BANI

Datele furnizate de CR Soroca arată că pentru toate activitățile legate de construcția stadionului – proiectare, expertize, lucrări de construcție, în anii 2019 – 2021 s-au cheltuit 3,27 milioane de lei. Consiliul Raional Soroca ne-a informat că, pentru a putea continua construcția, s-a decis contractarea unor noi lucrări de proiectare. Anume – a fost organizat un concurs public și selectat deja proiectantul care va realiza un proiect tehnic privind „măsurile de protecție a stadionului contra deformațiunilor de teren”. Proiectul este acum în curs de realizare, iar CR Soroca a rezervat pentru asta 350 000 de lei. „În urma implementării proiectului tehnic privind măsurile de protecție la obiectul dat, se propune reproiectarea stadionului, ce va permite finalizarea acestui obiect”, ne-a informat recent Consiliul Raional Soroca.

UNII CONSILIERI SUNT SCEPTICI CĂ STADIONUL VA FI DUS LA BUN SFÂRȘIT

Unii consilieri au fost însă împotriva deciziei de a mai aloca bani pentru stadion, insistând, la ședința CR din 16 decembrie 2021, ca funcționarii din aparatul Consiliului să dea răspuns la câteva întrebări:

Consilier Victor Ciuvaga: „Răspundeți la întrebarea cum a fost posibilă semnarea actului de primire a lucrărilor proiectantului pe 26 februarie și ca tot mai departe Dvs. să-mi spuneți că proiectul nu a fost prezentat în întregime?”

Răspuns, Elena Mățu, șefa Secției Construcție, Gospodărie Comunală și Drumuri, CR Soroca: În actul de executare a serviciilor de proiectare este semnătura arhitectului șef al raionului.

Consilier Mihai Mățu: „Oare vedeți real ca o lucrare de 16 milioane de lei să poată fi proiectată în 4 zile? Să vi se prezinte în 4 zile proiectele de execuție și devizurile de cheltuieli? Ați avut posibilitate să-i înaintați atunci pretenții proiectantului. La 31 decembrie firmei proiectante i-a expirat termenul de contract. Până atunci nu i-ați formulat nici o obiecție. Sunt niște documente care nouă astăzi nu ne dau voie să mai alocăm niște bani pentru proiectare, în caz contrar noi cu toții absolut devenim coparticipanți la toată chestia asta. Nu se poate de făcut lucruri bune trecând iar prin ilegalități”.

Consilier Sergiu Dragan: „Sunt foarte multe neclarități, dar dacă noi nu votăm decizia dată practic îngropăm mai multe milioane. Eu sunt pentru ca noi să votăm, dar în paralel să încercăm recuperarea a ceea ce s-a pierdut”.

Consilier Iurie Todorean: „Eu nu cred că astăzi aici (în sală – n.r.) sunt profesori sau proiectanți, experți în proiecte, care trebuie să se dea cu părerea. Obiectul dat e un proiect strategic, care trebuie prelungit. Nu trebuie de găsit azi care-i vinovatul. Vinovatul simte singur care e vinovat”.

CE SPUNE FOSTUL ARHITECT-ȘEF

Ion Golovatâi, fostul arhitect-șef care a preluat drept bun proiectul firmei sale, în pofida conflictului de interese și a faptului că era incomplet, și-a închis firma, în iulie 2021, astfel că acum CR Soroca nu

mai are cel puțin cui expedia demersurile. Ion Golovatâi este urmărit penal și are calitatea de învinuit pentru „abuz de putere sau abuz de serviciu, săvârșit din interes material, în scopul realizării altor interese personale sau în interesul unei terțe persoane”, după cum ne-a informat Centrul Național Anticorupție.

Ion Golovatâi a fost pus sub învinuire în lipsă, întrucât a fost o vreme plecat peste hotare. Ne-a confirmat-o el însuși, într-o discuție telefonică, când i-am solicitat să ne răspundă la câteva întrebări. „Nu am urmărit emailul deoarece am fost plecat din țară. Păi, să vă răspundă altcineva, eu nu mai lucrez, sunt la pensie. Eu de acum dau răspunsuri la organele competente, nu mai dau la ziare. Sunt interogat și până nu se termină procedura cu judecata nu mai dau nici un interviu, până nu se clarifică întrebările... Trebuie să mă consult cu avocatul dacă pot să spun ceva. Ca să pregătesc o informație, puteți să-mi trimiteți prin email și eu voi prezenta răspunsul”. După această discuție, nu ne-a mai răspuns la telefon și nici la întrebările expediate pe email.

CE SPUNE FOSTUL PREȘEDINTE DE RAION, GHENADIE MUNTEAN

Ghenadie Muntean (PDM), astăzi consilier raional, a exercitat funcția de președinte de raion până în noiembrie 2019, când a fost ales un alt președinte. Conflictul de interese în care s-a aflat subalternul său, Ion Golovatâi, a fost confirmat de Autoritatea Națională de Integritate (Ion Golovatâi a contestat actul, procesul e pe rol în instanță). L-am întrebat pe Ghenadie Muntean dacă a știut că firma proiectantă este de fapt, a arhitectului, că aceasta a fost creată imediat ce CR a decis să aloce bani pentru proiectarea stadionului și de ce nu a prevenit acest conflict de interese. „N-am știut, nu mai pot ști chiar totul, când apare o firmă sau apare un contract să suni la Camera de Înregistrări să întrebi... A găsit firma care vrea să proiecteze, au semnat atâția specialiști, am semnat și eu, sunt oameni care până la mine semnează, dacă ei au verificat și totul era în ordine, am semnat și eu” – a fost răspunsul. „În anul 2020 arhitectul încă era în funcție. El a activat în consiliu încă 1,5 ani după asta. Și eu îmi pun întrebarea, de ce nu a remediat totuși problemele din proiect, mai ales că dl președinte Rusnac (Veaceslav Rusnac – actualul președinte al raionului

Soroca – n.r.) a făcut mai mult eședințe, a chemat firma executoare, a chemat proiectantul, mă întreb și eu: nu se putea să remedieze?”, a adăugat **Ghenadie Muntean**.

Ghenadie Muntean crede că o parte din vina pentru eșuarea proiectului ar fi a firmei executoare. „Eu totuși consider că una din probleme este iresponsabilitatea băiețilorăștia tineri care trebuiau să construiască. Nu am avut noroc de un antreprenor mai serios când s-a început construcția stadionului. Chiar de la început când pe toți participanții înainte de licitație i-am întreat, au examinat proiectul, sunteți cunoscuți cu toate... da, da. Chiar m-am mirat și eu că celelalte companii participante la licitație au dat oferte mai mari, ei – cu 2 milioane și ceva mai puțin decât restul, ne-am bucurat”.

Firma „Foremcons” nu ne-a răspuns la întrebările expediate, deși un reprezentant al Companiei ne-a spus, la telefon, că „juristul pregătește răspunsul”. De la 12 octombrie și până la 5 noiembrie nu am primit nici un răspuns.

CE SPUNE CONSILIUL JUDEȚEAN BACĂU

Într-un răspuns la solicitarea noastră de informații, **Consiliul Județean Bacău**, care are acum o altă componentă și conducere decât cea care a aprobat Acordul de finanțare a stadionului din Rublenița, ne-a informat că până în prezent din cele 100 de mii de euro prevăzute au fost plătite 38 501 euro, conform cererilor de plată și materialelor justificative. Cifra este diferită de cea oferită de CR Soroca, care ne-a informat că CJ Bacău ar fi virat 65 702 de euro.

Consiliul Județean Bacău nu va mai finanța construcția stadionului, mai reiese din răspuns: „CJ Bacău nu are prevăzute și nici nu se poate angaja să prevadă în propunerea de buget pentru anul 2023 sume destinate finanțării construcției la care faceți referire”.

CE SPUNE FEDERAȚIA MOLDOVENEASCĂ DE FOTBAL

Deși la etapa inițială se arătase dispusă să doneze stadionului din Rublenița un gazon artificial și alte elemente de infrastructură în valoare de 200 de mii de euro, FMF așa și nu a făcut donația din cauza eșuării construcției.

Într-un răspuns la o solicitare din mai 2018 a fostului președinte al raionului Ghenadie Muntean, fostul președinte al FMF Pavel Ciobanu informa că Federația va oferi „un teren cu acoperire artificială și un set de porți” numai după ce stadionul va corespunde cerințelor minime, cu ulterioara aprobare a lucrărilor de către FMF.

Secretarul general adjunct al FMF ne-a informat că Federația Moldovenească de Fotbal procedează astfel în toate cazurile – ajută la amenajarea stadioanelor numai prin donarea obiectelor de infrastructură, cum ar fi instalații nocturne, scaune individuale, suprafețe de joc, cu condiția ca lucrările executate să corespundă cerințelor minime de construcție a stadioanelor, și nu alocă bani.

*Acest material jurnalistic a fost realizat
cu sprijinul International Media Support (IMS).*

**FABRICA DE PELEȚI
DIN PAȘCANI A DEVENIT
FUNȚIONALĂ,
ANUNȚĂ AUTORITĂȚILE**

VICTOR MOȘNEAG

ZIARUL DE GARDĂ, 3 august 2022

În luna august 2022, la aproape un an de când Ziarul de Gardă a dezvăluit că fabrica de producere a peleților din Pașcani, r-l Criuleni, care urma să asigure cu energie termică mai multe instituții publice, stătea nefuncțională de mai bine de șase ani, autoritățile au anunțat că aceasta și-a lansat activitatea.

După articolul „Încălzirea pe bază de biomasă: istoria unui eșec local, alimentat cu milioanele japonezilor”, publicat de Ziarul de Gardă la 1 noiembrie 2021, dar și în ediția din acel an a „Cărții Negre a risipei banilor publici”, subiectul abordat a fost discutat la cel mai înalt nivel. S-a organizat o ședință la Ministerul Agriculturii, ambasadorul Japoniei la Chișinău a discutat cu autoritățile Republicii Moldova acest subiect și conținutul articolului, iar ulterior, reprezentanții Agenției Japoneze pentru Cooperare Internațională au fost în inspecție la fabrica de peleți din Pașcani.

MINISTERUL AGRICULTURII A ANUNȚAT ÎNTR-UN COMUNICAT DESPRE RELUAREA ACTIVITĂȚII FABRICII

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA) a emis miercuri, 3 august 2022, un comunicat. „Fabrica de peleți din localitatea Pașcani, care a fost construită cu suportul financiar al Guvernului Japoniei, în anul 2015, și-a relansat activitățile. În scop de familiarizare cu procesul de producere a peleților, reprezentantul rezident al Agenției Japoneze pentru Cooperare Internațională (JICA), Sugimoto Satoshi, a efectuat o vizită de lucru, astăzi, împreună cu reprezentanții conducerii ADMA, la fabrica de peleți din Pașcani”, se menționa în comunicat.

Responsabilii de la Ministerul Agriculturii mai spuneau că fabrica dispunea de aproximativ 250 tone de materie primă, pentru a asigura procesul de producere a peleișilor. „Reamintim că, activitatea fabricii a fost revitalizată după un amplu proces de identificare și atenuare a deficiențelor la linia tehnologică de producere. Oficialul nipon a mulțumit ADMA pentru implicare în reactivarea procesului de producere și pentru progresul realizat în acest domeniu. La fel, JICA mizează pe contribuția fabricii în asigurarea cu peleiși a cetățenilor din țara noastră”, se mai spunea în comunicatul Ministerului.

Maxim Popov, directorul Agenției de Dezvoltare și Modernizare a Agriculturii (ADMA), instituție care a implementat proiectul privind construcția fabricii de peleiși, afirmă că, astăzi, aceasta este funcțională, doar că mai are nevoie de investiții.

„INVESTIGAȚIA ZDG, BINEÎNȚELES, A SENSIBILIZAT EXTREM DE MULT OPINIA PUBLICĂ”

Maxim Popov, directorul ADMA: „Chiar dacă, de jure, Fabrica de peleiși nu se afla și nici la ziua de azi nu se află în gestiunea ADMA, noi, ca agenție, suntem obligați, conform acordului de grant, să raportăm donatorului. Cunoșteam de la bun început despre acest proiect și despre faptul că fabrica de fapt nu a funcționat niciodată sau dacă a funcționat, a activat în alte interese decât cele prevăzute în acord. Cert este că s-au investit sume enorme.

Din start mi-am propus încă din 2021, la început de an, să încercăm să identificăm o soluție împreună cu directorul Ilie Bucuci. Am organizat la sediul fabricii o serie de întâlniri cu ministrul Gherciu, cu deputații comisiei parlamentare, unde am agreat un set de acțiuni de întreprins ca să pornim fabrica și totodată să punem în funcțiune cazanele rămase neconectate.

Investigația ZdG, bineînțeles că a sensibilizat extrem de mult opinia publică și a conturat și mai mult această rușine națională și cumva lipsa de responsabilitate a unor persoane cu funcții de conducere de atunci. La scurt timp după apariția investigației, au urmat un șir de întrevederi la MAIA. La fel, în decembrie 2021, reprezentanții JICA au demarat o serie de verificări și inspecții în teren. Ce avem la ziua de azi – s-a elaborat o analiză diagnostică a fabricii, s-a reparat în întregime linia de producere și sistemul electric.

Producerea efectivă a peleților a început aproximativ la final de aprilie 2022, am impresia că s-au produs peste o mie de tone de peleți. La ziua de azi fabrica este funcțională. Din discuția cu administratorul fabricii, există probleme în ceea ce privește alimentarea cu energie electrică, deoarece fabrica nu are o conexiune individuală la rețea, conexiunea este asigurată prin intermediul infrastructurii Institutului Porumbeni. Din cele relatate de domnul Bucuci, sunt necesare încă unele investiții în ceea ce ține de procurarea matricilor care intră în componența mașinilor de peleți și sunt necesare resurse pentru racordarea individuală la rețeaua de energie. Noi am propus fondatorului să examineze posibilitatea transmiterii acestui activ în gestiunea Agenției Proprietății Publice, ca ulterior să fie administrată de o întreprindere de stat sau altă entitate care deține competențe și atribuții în domeniul energetic, bineînțeles, numai după ce primim acordul JICA”.

„FABRICA NU ARE ANGAJAȚI, DAR SUNTEM LA O FAZĂ AVANSATĂ DE A IDENTIFICA O SOLUȚIE”

Ilie Bucuci, directorul Centrului de Perfecționare în Domeniul Mecanizării Agriculturii, instituție care are în gestiune Fabrica de peleți din Pașcani, afirmă că fabrica, tehnic, este funcțională, doar că ea nu are angajați și nu produce acum peleți: „Fabrica funcționează pe toate pozițiile. Am testat-o. Acum urmează să fie identificată forma de gestionare. Ea este la balanța unei întreprinderi care nu are efectiv. Urmează să identificăm forma de gestionare. Se discută inclusiv transmiterea în gestiune la o altă întreprindere, care e activă. Fabrica nu are angajați, dar suntem la o fază avansată de a identifica o soluție. De problemă se ocupă și Ministerul Infrastructurii, și Ministerul Agriculturii, dar, cu părere de rău, azi încă nu avem persoane care să activeze acolo. Tehnic, ea ar putea funcționa”.

Finalul unui proiect transfrontalier la Cărpineni: 1,5 milioane de lei pentru panouri solare care „nu funcționează și nici n-au funcționat”

„Construcția agricolă” cu bazin și casă de locuit cu două niveluri de la marginea pădurii a unui fost deputat. În ultimii ani, prin scenarii similare, suprafața Fondului forestier s-a redus cu 5 hectare

Pandemia a trecut, dar neclaritățile legate de facilitățile fiscale pentru dezinfectanți au rămas

Păduri inexistente. În căutarea copacilor care NU au mai crescut

Peste 3 milioane de lei și o finanțare din România, investite în zadar într-un stadion, la Soroca

Dotat cu echipament de milioane de lei, iar în bănci – 50 de elevi în loc de 500. Controversele Colegiului de Inginerie de la Strășeni

După ani de abandon, șantierul școlii din Dubăsarii Vechi este revendicat de fostul președinte de colhoz

CARTEA NEAGRĂ

A RISIPEI BANILOR PUBLICI

ÎN REPUBLICA MOLDOVA

2022

FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION For Freedom.

Moldova

Asociația Presei Independente